

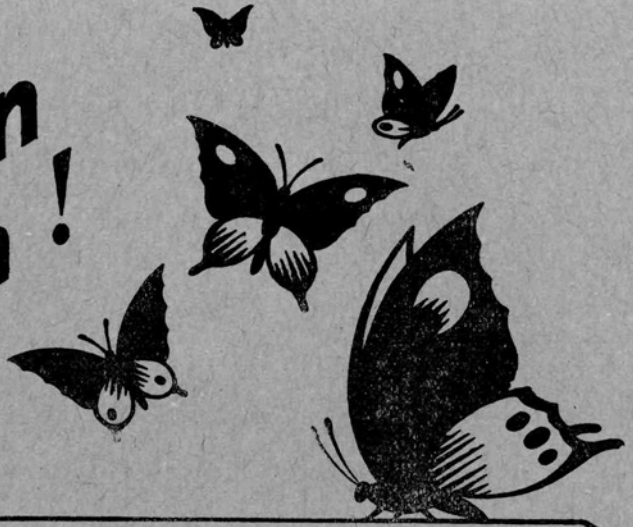
V
I
G
R
E
D

ŽENSKI LIST

1930

6

Prijeten
duh!

Veselje je pogledati skrbno ohranjeno kot
cvetje belo perilo. — Veseljé bo še večje,
če perilo tudi lepo diši. Zato rabite le

**Schichtovo
Terpentinovo
Milo**

Dr. Roza-Marija Gassner — V. O.:

O dobroti žene.

Dobrota je najlepša ženska lastnost in temeljni akord njenega življenja.

Ko je Bog z osevidnim očesom zrl v bodočnost in videl vse neizmerne žrtve in trpljenje, ki bo iz materinih src kipel proti nebesom, je svojemu »Fiat«, ki je ustvaril ženo, pridružil delo božje očetovske dobrote. Z usmiljeno roko je položil v prvo materinsko dušo dragocen balzam — veselje nad deli ljubezni, hrepenenje po materinstvu, po darujočem življenju. In ta od Boga podarjeni, naravno sveži balzam srka že nebogljeno deklinško bitje s prvo hrano v svoje srce.

Komaj zmorejo prenesti potem ročice malo breme, že ziblje dekletce svojo punčko in si napravlja tisoč skrbi za malega ljubljénčka.

Ko dorašča, so ji žalostne otroške oči, čim odkrije kako bol. Po svojih močeh skuša pomagati in napravljati veselje. Koliko tolažilnih, sladkih besedi izgovore usteca, samo da bi ozdravile skelečo rano, samo da bi oznanjale ljubezen!

V dobi razvoja se pogosto pojavi val sebičnosti in zdi se, da luč dobrote ugaša. Deklica postane v svojem viharju, v svojih bojih rezka, nepristopna, polna tihe poroge in samoljubnih misli brez ljubezni. Toda globoko v srcu trpi zaradi tega in hrepenenje po dobroti ji joče.

Naenkrat pa jo morda strezni pogled v zijajočo srčno rano, ali jo zbudi bolesten krik otroka po materi. Hrepenenje je oproščeno in v dušo posije veliko spoznanje lastnih grehov zoper ljubezen, pretrse jo globok pogled v človeško gorje. Ura spoznanja je za vsako deklinško dušo srečna ura odrešenja.

Odslej se pripravlja za svoj najsvetejši poklic — materinstvo. Iz otroških dni ji je znano, da mora biti materina duša vsa prežeta od ljubeče dobrote. Koliko tisočkrat je stroga napram sebi, da bi bila res dobra drugim! Vsako neplemenito misel, vsako najmanjšo neljubeznivost skuša odstraniti, vsakogar presoja v luči plemenite prizanesljivosti.

Dobre besede in usmiljena dela privabijo iz nebes dobroto v njena vsakdanja opravila in pripravljajo njeno stremeče srce na materinsko srečo in — materinsko trpljenje.

In ko postane žena mati v telesnem ali duhovnem pomenu, potem ne premorejo leta in desetletja najtežjega zemeljskega življenja zmanjšati njene dobrote. Nasprotno, dobrota raste z darovanjem in je od dne do dne močnejša in nepremagljivejša.

Skoraj bi hotela preko spomina, ki se mi vsiljuje vselej, kadar razmišljam o dobroti. A ne morem, ne morem preko neizbrisne slike svoje matere! Po potih najbridkejšega materinskega trpljenja je trudna potovala brez pritožbe, vedno se smehljajoča, v najzvestejši ljubezni za svoje proti večnosti. In ko se ji je hotelo nebo odpreti, da v osem veličastvu sprejme mučenicico, je krotko dihnila: »Otrok, nisi me v samotno sobo, naj moji ne vidijo, da umrjem.«

Naj drugi ne vidijo, ker bi jih bolelo!

Tako tke dobrota svetniško gloriolo okoli ženinega čela!

O ti milostna čednost, ženska dobrota! Tvoja dekla biti, kako je to lepo! Ti si milost in si vendar polna sveže naravnosti, odsev Očeta si v Njegovih stvarih! V nas ustvarjaš nebesa krotkosti in svetega miru; nebesa polna veselja, ki omili vsako trpkost; nebesa polna ponižnosti, polna ljubeznivega molčanja, ker dobrotnemu srcu ne sme uiti niti ena žalilna, hudobna beseda, nobeno neljubeznivo namigavanje, ki bi poslušalca težilo ali celo osramotilo.

Dobra biti pomeni ženi: vršiti vse malenkosti in preprostosti vsakdanjega življenja v veselju, z vedno novo gorečnostjo in ljubeznivostjo, z vso toploto svoje duše.

Ženska dobrota zahteva vsak čas odprte materinske oči, ki skrbno čuvajo in ogrevajo, ki niso nikdar žalostne; materinsko uho, ki razume tudi jecljanje nebogljenega, skesanega grešnika; materinske roke, ki vedno zdravijo, bodre, čuvajo, blagoslavljajo in poleg tega neumorno delajo.

Ženska dobrota zahteva, da se dnevno, kot mati, utrudimo, a še v kratkem svojem počitku tešimo žejo in brišemo solze.

Neizčrpana dobrota mora biti vedno pripravljena dajati; mora ose z ljubeznijo preplaviti, ne zna se utruditi niti v trpljenju.

Po takem žiljenju samopozabe doseže duša stopnjo dobrote, ki nikdar ne odreče — tudi v trenutku ne, ko je od lastne sreče ali grozne boli docela uničena in jo pri tem okolica muči z malenkostmi.

Ženska dobrota želi biti vsemu svetu mati. Iznajdljiva, najde pot v najtrša srca in najbolj skrite koticke človeškega gorja. Njena dobrota vzbuja dobro, odstranjuje moreče malodušje in je oznanjevalka veselja.

Dobrota ne deluje šablonsko. Ona ustvarja dušno in spetno razumevanje in napravi srce iznajdljivo in pametno. Dobrota prodira v globine človeškega bitja.

Zakaj tako malo uporabljamo dobroto?

Čemu grešimo toliko proti dobroti vprav me ženske? Grešimo v govorjenju, z nezaupnostjo, z neutrudljivim obsojanjem in nevoščljivostjo? Ah, v nas je toliko nerednosti, raztresenosti, površnosti!

Dobrota je prenosljiva. Zatorej hočemo me, ki verujemo v novo žiljenje, postati močne in velike v dobroti, da prinesemo svetu dobroto in z njo — Boga!

Dr. Fr. Jaklič:

Ženstvo in karitativno delo?

Ruski pisatelj Čehov opisuje v svoji povesti »Kozak« kmeta Maksima Torčakova, kako se ves srečen pelje s svojo mlado ženo iz cerkve, kjer so jima pravkar blagoslovili velikonočna jedila. Spotoma vidita lačnega, opešanega in bolnega siromaka, dosluženega kozaka, ki ju milo zaprosi za grižljaj blagoslovljenega kruha. Maksimovo srce se zgane; že hoče seči v košaro, pa se mu odločno zoperstavi žena, češ, da ne gre, zaradi raztrganega berača rezati velikonočni kolač. In tako se odpeljeta dalje. Doma pa Maksimu kar ne gre iz glave oni onemogli kozak, neprestano vidi pred seboj njegove prosee, izmučene oči. Ponoči še zaspati ne more. »Bolan je bil, sirota, in daleč od svojih,« razmišlja. »Eh, Lizaveta! Morebiti je bil oni kozak kjerkoli v bitki, v službi je izgubil zdravje, midva sva mu pa še tisto malenkost odrekla. S seboj bi ga bila morala vzeti in mu postreči, pa sva ga pustila kot berača na cesti,« ji govori. Ona pa ko kamen. Niti enkrat si ne očitá svoje trdosrčnosti, še roga se možu ob njegovem neljubem spominu. Osupel je gledal kmet Maksim to trdosrčnost, saj je dotlej o svoji ženi menil, da je je samo srce.

In pisatelj Čehov slovi kot posebno več opazovalec in opisovalec resničnega življenja. Torej je moral več ko enkrat kaj podobnega doživeti.

V sv. pismu pa imamo še vse bolj starodavno, povsem resnično zgodbo: Izraelec Tobija je v asirski sužnosti bodril in tolažil svoje uboge rojake, veliko-dušno jim je pomagal tudi s svojim imetjem in še mrtvim je hodil ob lastni smrtni nevarnosti izkazovat poslednjo uslugo. Njegova žena Ana se mu je pa v njegovi poznejši nesreči posmehovala in mu s strupenimi besedami oponašala njegovo zlato srce in delavno ljubezen do bližnjega. Vsa drugačna je bila kot on.

Ženski je poverila narava prelepe življenske naloge, zato ji je pa poleg drugih v to potrebnih lastnosti dala tudi nagnjenje k usmiljenju in dobroti. To naravno nagnjenje pa ženska lahko prezre in zamori in gorje potem! Pravijo, da so rimske vestalke še s posebno vnemo zahtevale in s posebno slastjo gledale usmrčenje premaganih borilcev.

Pa kaj, saj že tudi slovenske matere morijo svojo lastno deco, še preden je začela bivati!

Tudi ženska je torej dolžna večkrat razmišljati o usmiljenosti in dobroti, da se ji potem naravno nagnjenje razcvete v čednost.

V ženski duši bi morale najti še poseben odmev Učenikove besede: »Kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili.« Naj bi ob vesoljni sodbi še zlasti ženstvo dobilo prelepo priznanje Jezusa-Sodnika: »Lačen sem bil in ste mi dali jesti; žejen sem bil in ste mi dali piti; popotnik sem bil in ste me sprejele; obleke nisem imel in ste mi jo oskrbele; bolan sem bil in ste me obiskale.«

Med postajami križevega pota je 6. postaja še posebno lepa: skozi množico brezčutnih gledalcev in surovih vojakov se Jeruzalemčanka Veronika prerije do božjega Trpina, kateri omahuje pod težkim križem, ter mu s prtom sočutno obriše okrvavljeno in opljuvano obličje. Kako plemenito je bilo njeno dejanje!

In v Apostolskih delih proslavlja sv. Luka Izraelko Tabito, ki je bila posebljeno usmiljena; vsi ubožci v obmorski Jafi in vsej jafski okolici so prejeli njene dobrote. Pa je umrla v cvetu let in apostola Petra je ravno takrat pripeljala pot mimo njene hiše. »Peljali so ga v gornjo izbo. In pristopile so k njemu vse vdove in mu s solzami v očeh kazale plašče in oblačila, ki jih je bila izdelala Tabita, ko je bila še med njimi.«

Ali ni bilo to pričevanje nekaj genljivo lepega? Vse mesto je bilo hvaležno sv. Petru, ko je Tabito zopet obudil k življenju.

Šele krščanstvo je vrnilo ženski njeno čast. To si naj ženstvo dobro zapomni. Naj se pa ženstvo ravno s svojimi deli krščanske ljubezni izkaže hvaležno Kristusu in se potruži, biti dragocen biser sv. Cerkve.

Hvala Bogu! Nešteto slovenskih mater in sester in hčera si zvesto prizadeva, izpolniti Kristusova naročila in navodila Cerkve glede krščanske dobrotelosti!

Kako nekaj nadzemske lepega je redovnica, ki oskrbuje bolnike in druge ubožce ali pa se trudi za vzgojo in pouk osirotele, zapuščene mladine! Nebeški sijaj obdaja in obzarja te angele v človeški podobi.

Nemški protestantski vzgojeslovec Foerster piše nekje: »Nedavno sem govoril s sila bogatim možem, ki je prepotoval že ves svet in je marsikaj videl in doživel, o čemer mi komaj slutimo. In ko sem ga vprašal, kdaj je bil v svojem življenju najbolj srečen, je odvrnil: ‚Ko sem bil v Monakovem obolel za tifusom in sem ležal v bolnišnici.‘ Začuden sem ga vprašal: ‚To so bili vaši najlepši dnevi?‘ — ‚Da. Oskrbovala me je namreč ondi redovnica-usmiljenka in njene angelske miline kar ne morem pozabiti. Bil sem ji tujec in ona je razen mene imela še druge bolnike ter bila noč in dan obremenjena s težkim delom; pa sem vseh 8 tednov videl na njenem obrazu sijati neskaljivo srčno dobroto, nikdar je ni zasenčila nejevolja ali vznemirjenost. Da, da, takrat sem bil v nebesih,‘ je dostavil.«

Torej v bolnišnici je bogati Nemeč ob vseh grenkosti tifusa doživljal najlepše dneve svojega življenja in še dolgo potem je občutil domotožje po srčnem bogastvu katoliške redovnice in njeni usmiljeni dobrotelosti.

Zares, kaj je lepšega v življenju, kot je sočutna, delavna ljubezen do trpečega bližnjega, katera ne zahteva ničesar zase, ampak hoče le služiti, tolažiti in lajšati telesne in dušne rane!

V Parizu in drugih velemestih Evrope in Amerike imajo svoje številne nasebine redovnice »Male sestre od vnebovzvetja Marije Device«. Na dom hodijo streč bolnikom in če je obolela gospodinja, oskrbujejo namesto nje celo družino. Koliko dobrega storijo, koliko duš pripeljejo k Bogu, k sv. Cerkvi in k poštenemu

življenju! Njih prostorne kapele so ob nedeljah polne samih izpreobrnjencev, katere so s svojim delom in potrpljenjem pridobile za vero in življenje po veri.

Ena sama usmiljenka, ki žrtvuje vse, kar ima: svojo mladost in lepoto, večkrat tudi svoje bogastvo in lepo prihodnost ter se odpove vsem sladkim rodbinskim vezem in radostim, da se v neprestani žrtvi použiva od ljubezni do Boga in trpečega bližnjega, pričakujoč le pri Bogu priznanja in posmrtnega plačila: kako vzvišeno bitje je to!

In taki usmiljenki je vsako žensko bitje kateregakoli stanu v toliko podobno, v kolikor se tudi ono trudi za lajšanje bridkosti in trpljenja svojega bližnjega. Bodite torej, matere, sestre in hčere, tudi ve take usmiljene sestre! Kako vse lepše in srečnejše bi bilo bivanje na zemlji, če bi ženska srca še globlje zajemala iz svojih srčnih globin ter tiho in neopazeno delila dobroto in usmiljenje!

Koliko prilik za dobrodelnost se nudi in kar vsiljuje sleherni ženski! Le zaznati jih je treba in iti pogumno na delo, ne oziraje se na pomisleke drugih, ki po navadi vstajajo le iz srčne neplemenitosti in iz nedelavne zločnosti. Žensko srce bi naj imelo še posebno razvit čut, da opazi telesne in dušne stiske bližnjega, če-ravno jih bližnji morda še tako boječe skriva. Mati božja Marija, ki je v Kani Galilejski takoj opazila zadrego ubožnih dveh poročencev ter jima je pri Jezusu oskrbela pomoč, — ona bi naj bila tudi v svoji nežnočutnosti za potrebe bližnjega vzor našemu ženstvu.

O materi našega misijonskega škofa Barage se bere, da je vselej vzela svoje otročiče s seboj, kadar je šla s trebanjskega gradu obiskat bolnike ali ubožce in je svojo miloščino dajala svojim trem otročičem, da so jo ti izročali siromakom. Vedela je, da je vzgoja k dobrodelnosti obenem vzgoja k srčni plemenitosti in veličini. V dobrodelnosti je neizčrpno vzgojno bogastvo. Naj bi se vse matere tega zavedale!

Slovanska duša je še posebno mehka, zato naj bi slovansko ženstvo prednjačilo v dobrodelnosti. Prelep vzor ima v sv. Ljudmili, babici češkega kneza — mučenca sv. Venčeslava. O njej pišejo zgodovinski viri, da so ji tekla leta v delih usmiljenja. »O tem pričajo številni ubožci, za katere je skrbela ko mati: nasičevala je gladne, žejne napajala, tujce oblačila. Bila je mati siromakov, opora hromih, vid slepcev, ljubeča tešilka sirot in vdov. Vrata njene hiše so bila noč in dan odprta slehernemu mimoidočemu, tako da je lahko rekla s potrpežljivim Jobom: ‚Moje duri so bile odprte popotniku‘ in ‚bila sem oko slepemu in noga hromemu.‘ Mati sirot, tolažnica vdov, neutrudna obiskovalka jetnikov, popolna v vseh dobrih delih.«

Kaj vse nam povedo ti stavki o materinskem srcu slovanske svetnice Ljudmile! Naj bi svetili njeni vzori tudi slovenskemu ženstvu!

*

Bog je neskončna dobrota. Dobrota pa ima v sebi težnje, da se razlije na zunaj in podeli še drugim. Zemsko življenje našega Gospoda in Učenika je bilo tako neprestano razlivanje in podeljevanje božje dobrote. In vsi verniki bi ga naj posnemali v tej srčni, nesebični dobroti in delavni ljubezni do bližnjega. O vzvišeno delo! Kakor prejema luna svojo svetlobo od solnca, pa jo ponóči bogato lije na zemljo, da zemlja ni temna in zapuščena, tako bi naj tudi človek človeku posredoval božje dobrote. In žensko srce bi se naj v tej plemeniti nalogi še posebno odlikovalo.

Jezus Kristus, sodnik vesoljnega človeštva, je obljubil prebogato plačilo po smrti za vse one, ki bodo karitativno delovali. Pa že v tem življenju spremlja dejanja ljubezni do bližnjega neka tiha sreča in blaženost. Kdor se ni potrudil, okusiti to srečo in blaženost, ta se je odrekel enemu od najlepših užitkov življenja.

Naj bi se torej med našim ženstvom še bolj razcveto zasebno in organizirano karitativno delo!

Moj poklic.

(Dopisi Vigrednic.)

(Nadaljevanje.)

Pridno prihajajo dopisi. Razen o svojem poklicu ter njega veselih in težkih strani nam naše ljube naročnice izražajo tudi še svoje posebne želje. Ene pravijo: »Pišite mnogo o tovarniški delavki, o njenem težkem in trdem življenju!« Druge pišejo: »Priporočajte redovniški poklic! Posebno mnogo pišite o poklicu redovnic sv. Vincencija Pavelskega!« Spet tretje žele: »Pišite o lepoti kmetskega dela in stanu! Svarite dekleta, naj ne silijo v mesta!«

Kaj odgovarjamo mi na vse to? Poglejte napis, ki se glasi: »Dopisi Vigrednic.« Ni torej namen, da bi mi pisali, ampak le dopise naših Vigrednic prinašamo, kolikor nam prostor dopušča. Nekaj načelnih misli (troje!) o izberi poklica smo pa, v duhu krščanske vere ter po zahtevi zdravega razuma, že zapisali (v št. 4. in 5. Vigredi).

Za to številko smo kar segli v kup dopisov ter jih objavljamo, kakor so nam pod roko prišli.

Ko smo dobile od Vigredi poziv, da obrazložimo svoje poklice in želje itd., sem mislila, da bodo to že opravile druge brez mene. Danes pa sem čitala tiste žalostne klice ubogih deklet. Jaz pa vsega tega ne poznam. Rada bi jim vlila od svoje sreče vsaj par kapljic v to njihovo bol.

Cuj me, Vigred! Ne misli, da sem bogata, ko pravim, da sem srečna. O, ne! Služim kot uradnica svoj kruhek. Gre nam zelo tesno. Če bi moje plače zmanjkalo, bi doma ne šlo prav gladko. A povem ti, da sem srečna, ker sem — zadovoljna. Sem hči preprostega delavca, ki je pa hotel, da se vsi otroci po možnosti učimo še kaj več. No, sestra je šivilja, brat je dovršil gimnazijo in jaz trgovsko šolo. Sem v Italiji. Ni mi bilo mogoče, da bi postala slovenska učiteljica, kar sem želela; pa sem se mirno vdala in sedaj sem v pisarni. — Da smo ob očetovem zaslužku mogli študirati, je pomagala največ — mama. Kako? Skrajno varčna in preudarna, razumna in skrbna je naša mama. O, če bi vse mame znale v skromnih razmerah biti tudi same skromne! Kako nas je v vojnem času preživljala pet črvičkov, temu se danes še sama čudi. Le to pravi: »Sam Bog me je podpiral.« — Sedaj smo živi še trije. Vsak zasluži malenkost; mama mora pri vsem tem še vedno varčevati, ker je oče upokojen. Nisem si še prihranila stotinke (čentezima), ker dam ves zaslužek mamic. A prav nič me ne skrbi. Tako kot mama bom zaupala v pomoč in previdnost božjo, pa bo šlo. Kaj se ti zdi, Vigred?

Omenila sem ti, da bi bila rada učiteljica. Nisem, pa imam vendarle široko polje delovanja, sicer ne v šoli, pač pa v Marijini družbi. Vsaka ženska ima priliko, da vzgaja, saj je toliko vzgoje potrebne dece! Pojem rada, rada igram; to je moja zabava, več ne vprašam. Pa če žrtvujem nedeljsko popoldne za druga dekleta, občutek veselja, prave zadovoljnosti poplača vse. Zvečer se vprašam: »Ljubi Bog, si zadovoljen z mano?« Če mi vest odgovori z »da«, ljuba Vigred, povej vsem dekletom, več ne potrebujem!

Naj ti, ljuba Vigred, natihem razodenem, kam bi rada šla. Veš, kam? V samostan. Sicer se mi zdi, da bi v zakonu storila mnogo dobrega, a Jezus hoče, da delam za druge. Misijoni so potrebni mladih moči. Veš, bojim se sicer, kako bi zmogla, ker je toliko težav v redovnem poklicu; tudi ne vem, kako bi se mogla ločiti od domačih, s katerimi živim. Ali pojdem? Kakor On hoče!

Če bi vse krščanske družine umele vzgajati svoje otroke v prave ljudi, vem, da bi ne bilo toliko gorja. Nisem izkušena in modra ženska, a imam oči odprte: pri enem sosedu ni medsebojne ljubezni, pri drugem ne poznajo cerkve, toliko in toliko mojih sosedov živi v divjem zakonu (vsaj v mojem kraju je tako!), drugje spet mati ne zna paziti na hčer, tam divja spet mati nad otroki z grožnjami. Veš, Vigred moja, bojim se, da vse to ne vpliva dobro. Srčne plemenitosti manjka na svetu in pa vere, vere! — Naša družina se loči od ostalih družin v okolici kot nekaj izrednega. Vsak dan gremo v cerkev; to se ljudem čudno zdi. Pa nas kljub temu spoštujejo. Ravno včeraj mi je dejala neka ženska: »Molite, molite, vi gospodična, ki ste nedolžna; mi drugi smo grešniki, ne moremo tako lepo moliti...« (No, zakaj neki ne?) Posmejala sem se ji, kaj sem hotela! Če bi bila prav odgojena, bi zaupala tudi ona v Boga, mar ne?

Veš, Vigred moja, kaj me nekoliko vznemirja? Če ima ljubi Bog zame tukaj samo cvetje, kaj mi bo dal v večnosti? Trnje? Uf! Menda vendar ne! — Povej svojim Vigrednicam, da naj bodo vesele, ko jih Bog s križi obiskuje!

Strinjamo se z lepim dopisom: Od vzgoje v domači hiši iz večine zavisi poznejša sreča ali nesreča človekova.

Revnih staršev hči sem, rojena na kmetih. Zdaj sem služkinja pri sorodnikih. Delam v kuhinji, na polju in pri živini. Ko sem izstopila iz ljudske samostanske šole, sem šla od doma, ker doma nismo imeli vsi dela in jela; petero nas je bilo otrok. Bratje so se vsi izučili, sestra je bila pri starših doma, jaz pa sem šla služiti. Z a d o v o l j n a sem, ker se mi najbolj dopade delati na polju. Včasih se me loti žalost, ko vidim, kako je po mestih, kako malo delajo in imajo veliko več prostega časa tiste, ki gredo v mesto služiti. Meni pa starši ne pustijo. Pravijo, da sem še premlada, akoravno imam že osemnajst let. Morda se pa samó meni dozdeva, da je v mestih lepše?

To poslednje bo najbrž resnično.

Ko sem bila stara štirinajst let, bi se bila rada šla učiti v mesto. K temu so me tudi g. učitelj prigovarjali, ker sem imela zelo dobro spričevalo. Starši me pa ne bi bili mogli vzdrževati ali plačevati zame v mestu. Poslali so me k sorodnikom, da bi se tam učila v trgovini in pošti. Po par mesecih sem pa spoznala, da ta poklic ni zame. A vendar sem se še silila; nekoliko upanja sem še vedno imela. Nato sem začela bolehati. Po enem letu in pol sem se morala vrniti domov k staršem. Bilo me je takrat zelo sram in žalostna sem bila: napol izučena prodajalka, zdaj pa po polju delati. No, pa to ni trajalo dolgo. Ko sem začela zdrava in čvrsta postajati, sem dobila ljubezen do rodne grude in veselje do poljedelstva. Zdaj imam 20 let. Zelo sem vesela in zadovoljna; pri vsakem delu si pojem, ker imam posebno veselje do petja.

Razne zunanje okolnosti (zdravje itd.) so tudi lahko kažipot, kam nas Bog kliče.

Oče me je dal v samostansko šolo, kjer sem s 16 leti zaključila z najboljšim uspehom meščansko šolo. Kam sedaj? Vedno sem se med součenkami odlikovala v risanju in slikanju. Moja najbolj vroča želja je bila oditi v Monakovo v kakšno slikarsko šolo. Parkrat sem to doma omenila, pa Bog in starši so hoteli drugače. Ker nimam nobene sestre, sem morala pomagati doma v gospodinjstvu, voditi očetu račune in iti včasih na polje. Pozneje sem res šla v Nemčijo, pa ne v slikarsko, ampak v gospodinjsko šolo. Naučiti sem se morala nemščine zaradi naše obrti. Tam sem takorekoč šele spoznala, da mi je poklic biti gospodinja. Sedaj imam 19 let in moje največje veselje je, če me pohvalijo kot kuharico; ali če od vzajem očetu kakšen del njegovih skrbi; ali pa tudi, kadar se mi smehlja ljubo solnčece z neba, ko hitim grabiti, pleti itd. Saj zadovoljnost je v tem, da z veseljem opravljamo, kar nam je odmerjenega. — Včasih tudi še slikam, pa to samo za kratek čas ob nedeljskih popoldnevih. Vedno sem vesela in dobre volje pri svojem delu, saj sem popolnoma srečna. Le povejte to vsem tistim, ki mislijo, če imajo kako srednjo šolo za seboj, da ne smejo nič težko delati. Videti bi morale Nemke! Moje nemške sošolke so bile bolj izobražene kot jaz, bile iz najboljših hiš (oče ene je bil Oberregierungsrat, druge Oberamtsrichter itd.), pa vse so z veseljem opravljale vsa dela in vem, da so prav tako delale tudi doma. Pri nas pa?...

Takó je: ne dozdevno nagnjenje, temveč očitna potreba — ta naj odlo-
čuje izbero poklica. (Dalje prihodnjič.)

O. S.:

Pod Antikristovim jarmom.

IV.

(Konec.)

Najpogubnejše in najžalostnejše posledice pa ima boljševiško herostratsko delo v tem, da so razbili zakon in družino.

V že imenovani knjigi »Naloge in metode ruske propagande« stoji zapisano: »Žene morajo ven iz družine! Čut materinstva je treba v njih zamoriti!« In neka komunistinja je rekla: »Če žena ljubi svoje otroke, ni nič drugega nego psica, nego žival!« — Ali je že kdaj čul svet bolj ostudne, bolj zločinske besede?!

Kjer propade zakon, kdo trpi največjo škodo? Nihče drugi nego žena in otroci.

O nerazvezljivosti zakonske zveze je pred nekaterimi meseci izpregovoril lepe besede sedanji ban savske banovine dr. J. Šilović. Rekel je: Sem absolutno

Iz gozda

za neločljivost zakona. Pravijo: nemožnost medsebojnega razumevanja soprogov. Morajo se sporazumeti, morajo se složiti! Pa dali so vendar življenje otrokom, bodočim članom društva in morajo iz njih narediti koristne člane družbe. Že zaradi otrok ne more biti govora o ločljivosti zakona! — Napačno mislijo oni, ki imajo v mislih samo sebe in svoj užitek. Za nje ni nič lepšega, ko menjati ženo ali moža, če se nasitijo. A kaj jih briga deca! A napredek družbe obstoji baš v tem, da se ne popusti primarnim nagonom. Družba se mora brzdati, če hoče, da ostane zdrava.

Dokler je v rimski državi vladalo načelo neločljivosti zakona kot moralne dosmrtno zveze, tako dolgo je bila rimska država vsemogočna in je vladala svetu. Ko se je porušila svetost zakona in njegova neločljivost, je bilo izpodkopano rodbinsko življenje in konec je bilo rimske države in njenega imperija. — Krščanstvo je prerodilo rodbino s tem, da je proglasilo zakon za zakrament in s tem je postalo najmočnejši faktor v zapadnem kulturnem svetu.

Žena je od narave ustvarjena, da je soproga in mati.

Žena mora uživati iste pravice kot mož, ker ima iste dolžnosti. Toda prvotna naloga žene je, da je žena in mati, ker je zato po naravi določena. Ločljivost zakona pa onemogoča ta poklic. Kajti, kadar izgubi moža, izgube hranitelja in ona i otroci. Kadar pa mora sama, brez moža, skrbeti za vzdrževanje otrok, ne more dobro skrbeti za vzgojo otrok. Prepustiti jih mora ulici — torej moralni in fizični propasti. Že Schopenhauer je krasno dejal, da je zakon ustvarjen v zaščito žene in otrok. V sovjetski Rusiji sta civilni zakon in njegova lahka ločitev privedla do tega, da blodi na tisoče in tisoče otrok, zapuščenih in zanemarjenih, po ulicah in cestah in ogrožajo življenje in imetje svojih sodržavljanov.

Tako ban dr. Josip Šilović.

Ker so torej boljševiške teorije in boljševiška praksa prav za ženski svet tako usodopolne in pogubne, **zato se mora baš ženski spol postaviti z vso silo in odločnostjo proti smrtonosni boljševiški kugi.** — Kjer propade družina, ondi propade narod in država. Zato je logično, da vsak narod in vsaka država v interesu lastnega obstoja napove boljševizmu in komunizmu boj na življenje in smrt. Kdor širi komunistične in boljševiške ideje (dve besedi za isto stvar), ta je smrtni sovražnik naroda in države.

Usoda uboge ruske dece mora vsakega človekoljuba pretresti do dna srca. Na zborovanju zdravnikov v Moskvi je rekel zdravnik dr. Doif: »Pripravljen sem boljševikom odpustiti mnogo: razsul vseučilišč, razrušenje parlamentarnega ljudskega zastopstva, usmrtitve, vpeljavo prisilnega dela, razrušenje ruske kulture in znanosti. Eno pa jim ne morem odpustiti: njihove poskuse, s katerimi so po načinu divjih zamorskih plemen ugonobili doraščajoči rod, otroke. Kaj takega se še ni poskusilo ne v preteklosti, ne v sedanjosti. Uničena je duševno in telesno cela generacija ruskega naroda.«

Boljševiki se torej igrajo z obstojem ruskega naroda. Če se ubogi narod ne izvije iz krempljev kletih zločincev, je zapisan smrti. Brez ruskega naroda pa bo slovanstvo sploh vedno igralo le podrejeno vlogo v zgodovini narodov. Z usodo ruskega naroda se torej odločuje usoda slovanstva sploh. Koliko več vzroka imamo torej baš mi Slovani, da vneto prosimo Vsemogočnega, da bi vrigel s prestola boljševiškega Antikrista na Ruskem.

Z razpadom zakona in družine ter s splošno bedo pa gre roko v roki uničevanje nerojenega življenja, detomor nerojenih. Po boljševiških načelih je to dovoljeno. Boljševiki so celo organizirali brezplačno odpravo plodu. »Gudok«, glasilo železničarjev, poroča, da je Zveza železničarjev l. 1924. vpisala 33.927 rojstev in 22.733 slučajev, v katerih se je z zdravniško asistenco zamorilo mlado življenje. V Leningradu je bilo l. 1926. 17.053 takih slučajev, l. 1927. pa 26.261. »Bednota«

poroča, da se je l. 1927. 155.000 žensk podvrglo operaciji, od katerih je 3.000 takoj umrlo, a 66.000 je ostalo pohabljenih in uničenih za vse življenje. Strašne številke!

Naša katoliška Cerkev pa nezmotljivo uči, da je zloraba zakona v vseh okoliščinah smrtni greh. Otrok je prvi in glavni namen zakona. In katoliška Cerkev je postavila **kazen izobčenja** na vse, ki izvršijo zločin, da zamorijo mlado življenje, ali tudi pri tem samo sodelujejo. Že samo namen, nasvet, odobravanje, vsak poskus, vsaka pomoč je smrtni greh, četudi se namen ne bi dosegel. —

V Kijevu in v več drugih mestih so zaprli vse cerkve. V Moskvi in v drugih mestih so v sveti noči udrli v cerkve, v kolikor jih niso že prej zaprli, in so izgnali iz njih vernike ter jih krvavo pretepali. Po trgih in ulicah so uprizarjali vero sramotilne obhode in so sežigali svete podobe, ki so jih naropali v cerkvah in po hišah.

Prepovedali so zvoniti in izdali so ukaz, da se rekvirirajo vsi cerkveni zvonovi, ki jih bodo pretopili v industrijske svrhe. List »Brezbožnež« je pisal: »Čemu naj bodo nam komunistom cerkveni zvonovi? Oni samo motijo prejem radija in spominu na največje sleparstvo vseh časov« — Verska resnica o božjem učlovečenju in odrešenju — največje sleparstvo vseh časov?! Večje bogokletstvo so človeška usta še redkokdaj izgovorila!

Radio, gledališče, kino, vse je postavljeno v službo brezboštva in brezverstva. Vse naj služi v to, da ubogemu ljudstvu, ki je prepozno spregledalo in spoznalo grozovitega volka, docela iztrga vero iz srca.

Mi katoličani in Slovani se moramo žalostiti vsled takih razmer, mi moramo sotrpeti z našimi mučenimi verskimi brati, moramo za nje moliti za moč in potrpljenje, moramo v svetem ogorčenju pred vsem svetom obsoditi ta sramotna dela; na zborovanjih in v katoliškem tisku moramo vedno znova protestirati zoper to zasuznjenje ljudstva, s katerim smo zvezani po veri in krvi. Kakor smo javno protestirali proti kulturnim strahotam v Mehiki, dokler grozovitih mehikanskih preganjanj katoličanov ni bilo konec, tako moramo tudi glasno in neprestano povzdigovati svoj glas proti kulturni sramoti v sovjetski Rusiji.

Lojzka Horvatič:

Bolna Slavica.

Narava se je oblačila v zelenje in topli solnčni žarki so vabili iz prebujajočih tal prve pomladne cvetke. V lepo soglasje in sozvok prebujajočih sil so se spajali nežni glasovi drobnih pevcev. In bolni Slavici se je zahotelo, da jo poneso venkaj na zrak, na solnce... Vso dolgo zimo so jo obdajale štiri mrzle stene in jo plašile kakor kletka ujeto ptico. Slavica je morala ostati v postelji, njeno življenje je postalo rahlo kakor rosa na travni bilki. Molče je trpela: »Zunaj raste iz zemlje novo življenje, le jaz umiram tako mlada...« Dve solzi sta se ji udrli po bledih licih in kakor da se sramuje svoje tožbe, se je nasmehnila: »Oh, mama, pa saj je mogoče, da še ozdravim...« Molče sta se srečala trpeča pogleda in se zamislila v težko slutnjo... »Boš, Slavica!« je na videz ravnodušno odgovorila mati; a srce so ji kakor z ostrimi meči rezale zdravnikove besede: »Morda še nekaj dni...« Slavica je postajala tiha, zamišljena, kakor da sluti svojo usodo... Mati ji je bdela ob vzglavju noč in dan, da ji olajša zadnje dni...

Zunaj je zapel dekliški glas: »Kadar jaz umrla bom...« Slavica je pri-sluhnila. Vztrepetala je: »Nekdaj sem pela to pesem tako rada, danes me pa plaši...« In tesno se je oklenila ljube matere in zaihtela: »Mamica, ta pesem

je zame, četudi se ji upira slabotno telo... « Nežno je objela mati hčerko in jo priklenila na ljubeče materinsko srce, kakor da jo hoče ugrabiti smrti, ki jo je že trgala iz njenih rok... »Mamica,« je vztrepetal slabotni glasek: »Mamica, — z Bogom!« — Stisnila jo je k sebi rahlo v silni veri: Glej, saj so zatrepetale oči, saj me gleda, saj živi!

»Slavica, otrok moj!«

Oh, mrtva je zdrknila njena glavica z materinih ram; povescila se je kakor ovela rožica. In drobno telo je že težilo materine roke s smrtno bridko težino...

Pero Horn:

Priprava žene za življenjsko pot.

Pred svetiščem.

(Nadaljevanje.)

1.

Ni dovolj, da je človek svoboden na vzven, do drugih, svoboden mora biti tudi na znotraj, do sebe.

In to je izmed važnega najvažnejše!

Ni pa ta notranja svoboda samo zadeva osebnega čuvstvovanja, je to zadeva roditeljev in njihovih otrok, posebej pa še — in v največji meri — zadeva samovgoje doraščajoče mladine. Ta notranja svoboda temelji v poznavanju življenja, kakor smo o tem slišali do sedaj, temelji pa tudi v odkritosrčnem razumevanju lastnega življenja, v razporejanju in podrejanju svojega lastnega skritega življenja, ki ga drugi ne poznajo, njim samim v korist. Tako da človek ne živi dvojnega življenja: enega na videz, drugega v resnici. »Raztrgan človek,« kakor ga imenujejo učenjaki, ne more človeštvu kaj prida koristiti.

Da se dobro razumemo!

Ko dekle dorašča, ko se začne boriti za svojo vnano svobodo, se navadno že v njej vzbujajo čuvstvovanja in hrepenjenja, ki se jih prav za prav sramuje in jih noče kazati drugim — nepoklicanim. Hoče jih prikriti, da ne bi radi njih prišla ob dober glas, da ne bi drugi za njo kazali: »Ali je tudi ta taka?« Čut sramežljivosti se pojavi in žene rdečico v lica, nastajajo zunanje in notranje telesne izpremembe, nastopi menstruacija — otroška doba se umika dekliški dobi, odpira se nov svet, novo spoznanje, pojavljajo se nova hrepenjenja — pred svetiščem! To je doba bojev.

Postranskega pomena je, kdaj nastopi ta doba, važno pa je, kako si nanjo pripravljena, kako jo boš bojevala in — dobojevala.

Obstoja pa ta boj v tem, da se v človeku, tako pri mladeniču kakor tudi v mladenki, prej ali slej pojavi nov gon, nova sila: spolnost, ki je dotlej spala. Človek bi želel, da bi spala še dalje, kajti z njenim prebujenjem izgine duševni mir, nastopijo pa dotlej nepoznane ali pa vsaj z lahkoto premagljive želje in skrbi, ki groze razrvati duševnost in uničiti boljša in višja hrepenjenja. Tega pa mladi človek noče in ne more dopustiti, dokler ne zavrže vse svoje preteklosti, dokler ne pozabi svoje matere in njenih molitev. V sebi skriva ta boj, sramuje se, ne svojega boja, marveč svojih izkušnjav, živeti mora dvojno življenje: postal je »raztrgan človek«. In ta osamelost, raztrganost jih je že mnogo pokopala, marsikoga za vselej. Padel je, vdal se izkušnjava, ne radi njene premoči — žal radi svoje »raztrganosti«...

Zato je potrebno, da doraščajoči človek nekaj ve o sebi, o svojem življenju ter o načinu in namenu tega lastnega življenja. Prav posebno še bi moralo biti v svoje življenje, v njega snavljanje in pretvarjanje posvečeno vsako, posebej pa še slovensko in krščansko dekle. Razumevanje tega snavljanja in pretvarjanja rodi spoštovanje do največjega božjega umtvoja — do lastnega telesa, rodi pa tudi spoštovanje do tuje lastnine, rodi zavest, da človeško telo ni le zgolj igrača drugemu spolu, prav kakor pravi pesnik:

»Srcè človeško — sveta stvar,
Ne šali z njim se mi nikàr . . .

Toda o tem pozneje. —

Na to dobo so uprte oči roditeljev, nanjo misli mati že, ko svoje dete še povija v plenice, teh časov se boji, ko za svojo hčerko moli, da bi jo Bog obvaroval greha in zmot.

A — žal — danes niso več časi, ko bi ta materina vzvišena in najbridkejša briga zadostovala. Da, zdi se, da tudi materina molitev dostikrat ne more hčerke obvarovati, da ne bi zablodila. Toda le na videz, kajti Vsemogočnemu so znana vsa pota skozi življenje in pripusti tudi padce, da je vstajenje tem lepše. Toda s tem ne moremo računati, ker vstati je težko in nihče ne ve, če bo zmogel. Zato preostane le eno: vzgajaj svojo hčerko tako, da ne bo zašla niti v najtežjih trenutkih, če pa že zaide, da v tvoji ljubezni najde moč za pot do vstajanja.

Res, prava vzgoja je najtrdnejša opora te dobe.

Oglejmo si to oporo.

Prava vzgoja je vseskozi spolna vzgoja. Spolna vzgoja pa ni kaka posebna vzgoja. Celokupna vzgoja je in bodi spolna, ker le na ta način vzgojimo celega človeka. K vsemu, kar smo povedali v prejšnjih odstavkih, dodajmo le še pouk o spolnih stvareh in spolna vzgoja je završena.

Najprej mora mati vedeti, da ima pri vzgoji na svoji strani mogočno zaveznico: deklinško sramežljivost. Naj jo v ljubezni goji, prihranila bo njej in njeni hčerki marsikatero bridko uro. Ne mislim pa tukaj tisto napačno sramežljivost in pretiranost, ki samo škoduje in dostikrat uničuje telesno in duševno zdravje. Sramežljivost naj brani dekletu zabavati se s stvarmi, ki so presvete in vzvišene nad zabavo. Prikrivati materi pojav menstruacije pa je že napačna sramežljivost, ki je že marsikatero dekle spravila ob njeno zdravje. Toda mati ne more od hčere zahtevati odkritosrčnosti in zaupanja, če si ga ni kupila.

Ona naj že v zgodnji mladosti urejuje življenje svoje hčerke tako, da bo nevede kako in kdaj postala sramežljiva. Zgodi se to lahko brez vsake besede, samo z dejanji. Čim manj besed, tem boljše, ker tisti običajni opomini: to je grdo, se ne spodobi, vzbujajo v otroku le razglabljanje: zakaj je grdo, zakaj se ne spodobi.

Torej manj besed, več dejanj in to že v zgodnji mladosti. Da dojenček ne brca gol po postelji, da pozneje ne skače brez hlačk okrog hiše, da se ne igra s svojim telesom, da opravlja svojo potrebo v kotu sam zase, je ob sebi že prva skrb dobre matere, je pa tudi prva stopnja sramežljivosti in spolne vzgoje. To vse izvrši mati brez besede. Z enim samim gibom svoje roke pokrije dete, ga obleče, položi roke na pravo mesto in tihoma odvede otroka v določeni kot. Otrok se na to navadi in si bo osvojil zavest: tako mora biti. Pametna mati bo tudi pazila, da sama ne bo v otroku po nepotrebem vzbujala občutka spolnega ugodja. Tak občutek vzbuja nepreviden vzgojitelj in v največ slučajih povsem nehote že lahko pri dve- ali triletнем otroku. Dogaja se to pri oblačenju, igranju, žgečkanju, objemanju, stiskanju, jahanju na ko-

lenih in na lesenem konjiču, a tudi pri tepežu. Nikar se tolažiti, da otrok o vsem nič ne ve, da pozabi in podobno. Res pozabi, toda občutek ugodja ostane v njem kot sled dejanja in ko pozneje, morda čez 10 let, zopet doživi isti občutek, se že vzbudi strastno iskanje, ki kaj hitro postane usodno.

Če dodamo še dihalne vaje, redno kopel in umivanje, zadostno množino svežega zraka, redno tečno a ne premočno, premastno in preveč začinjeno hrano, smo storili vse, kar smo poudarili v odstavku »Zdravo telo«.

Za prvo, najmlajšo dobo zadostuje to glede splošne, torej tudi glede spolne vzgoje.

Pozneje pa mora sodelovati tudi duša. Otrokovo hotenje usmerjajmo tako, da samoodpoved ne bo delala težav. Kakor vsaka druga, tako tudi ta stvar »sprva sicer težko gre«, kajti ni baš lahko tri- ali štiriletnemu otroku odpovedati se koščku sladke potice in ga odstopiti drugemu, ali prepustiti bratcu igračo, s katero bi se trenutno rad sam igral. Pa tudi na drug način se vadi samopremagovanje. Opraviti je treba kakšno delo. Eden tvojih otrok ga bo videl in opravil sam od sebe, drugi ga bo rad izvršil, če ga boš nanj opozorila, tretji pa se bo upiral in na vse načine otresal, da bi ga opravil. Zopet kak dan pa baš tretji vse vidi in izvrši sam. Prvemu se ni treba nič premagovati, drugi se ti bo opravičil, češ, da ni videl tistega dela, tretji pa bojuje hud boj, da se odloči izvršiti tisto delo. Brani se, pa ne morda iz hudobije, pač pa, ker so njegove misli in želje nekje drugje, pri kakem drugem, njegovemu hotenju odgovarjajočem poslu. Da izpolni povelje, se mora odtrgati — premagovati. Istotako pri kakem daljšem potu, ko je treba malima hoditi, ker ju nihče nositi ne more. Tudi moramo večkrat z rezkim, a nepreklicnim »ne« odbiti otroku kako željo, ki je ne moremo ali ne smemo izpolniti. Nič zato, če je potem jok, otrok hitro spozna, da je tako prav in se vda ter je vesel sam s seboj in s svojimi, »solnce za dežjem«.

Ali nismo že precej tega slišali v odstavku »Zdrava duša«? Če hočemo imeti telesno in duševno zdrav rod, mu moramo že v zgodnji mladosti pripraviti zdravo življenje.

Vse pravkar povedano spada k vzgoji sramežljivosti, torej tudi k spolni vzgoji. Otrok se mora sramovati, da ne bi sam izvršil in sam opustil, kar lahko izvrši oziroma opusti. Tega pa nikakor ne moremo doseči s praznim oštevanjem »sram te bodi!«, »ali te ni nič sram?« To so zanj prazne, brezpomembne besede, ki v njem kvečjemu povečajo upornost. Več dejanj, manj besed, kajti besede res samo mičejo, dejanja — zgledi pa vlečejo.

Poznam ljudi, ki dvomijo, da bi sramežljivost mogla nuditi kako varstvo v spolnih zadevah. Zdi se jim sploh nepotrebna in končno trdijo, da se človek svojega telesa in njegovega udejstvovanja ni treba sramovati, kajti »nič ni grdo, kar je naravno«. »Zakaj bi se otroci ne smeli goli igrati ob vodi ali doma na dvorišču,« se vprašujejo. »Otroci se navadijo drug na drugega in niti ne opazijo kake razlike na telesu drugega spola«, trdijo.

Omenjam to trditve, ker je nevarno zapeljiva: »Kaj če je morda le res tako?«

Dvomim še, ali izvirajo take trditve iz popolnega nepoznanja človeške narave, ali pa so plod popolne skvarjenosti.

O tem je treba jasnosti.

V človeški naravi je nekaj živalskega. Kaže se to živalstvo zlasti v spolnih stvareh, ki služijo samohranitvi, t. j. ohranitvi gotove rase z vso njej pripadajočo posebno samobitnostjo. Vsako samohranitveno udejstvovanje, tako zauživanje jedi in pijače, spanje in počivanje, beg pred nevarnostjo itd. je zvezano s kakim posebnim ugodjem. Enako tudi spolno draženje in udejstvovanje.

Kaj pa se pri otroku pokaže prej: ugodje pri dotiku gotovih posebno občutljivih mest, ali sram radi dotika? Prvo. Jasno znamenje, da je v otroku zasedrano spolno ugodje, ki ga tudi prav kmalu sam išče z dotikanjem, ne pa, da se želja po takemu ugodju privzgaja šele s sramežljivostjo.

Jasen dokaz, da sramežljivost varuje, ne pa zapeljuje, kakor bi mnogi hoteli trditi, jasen dokaz, da je dolžnost staršev, vzgajati sramežljivo ne glede na otrokov spol.

Ta dolžnost pa ne sme ovirati, da mati ne bi ob dani priliki s svojo hčerko (in oče s svojim sinom) govorila o stvareh, ki jih vedeti mora. Kajti ni več tistih časov, ko bi zadostovala otrokova sramežljivost in materina molitev. Treba je tudi lastne volje, da preženemo pogubonosne napade moderne naskulture. (Dalje prihodnjič.)

Franjo Neubauer:

Dekletov poziv.

*Pojdi, fantič moj,
vèn v prelestni maj!
Vetra gre s teboj
južnega pihljáj
in ti šepetá,
da radóšt srcá
prišla je nazaj.*

*Čisti solnčni svit
náte je razlit
in ti kaže raj
zemski čudovit.
Pojdi, — s tabo naj
moja gre ljubávo,
mlada, nežna, vroča
glasno vriskajoča,
do nebá višav!*

Dr. Francè Debevec:

Kako si čuvamo zdravje. (Nadaljevanje.)

Poleg zraka in vode je ljudem za življenje najbolj potrebna zemlja. Kaj vse dobivamo iz zemeljskih tal! Iz njih zrastejo neštene rastline, ki služijo nam in živalim za hrano. Zemljo preorjemo v rodovitne njive, ki nam leto za letom rode vse polno sadežev in pridelkov, brez katerih si človeško življenje dandanes komaj moremo zamišljati. Ljudski rod raste, živi in uspeva le na zemeljski grudi. Rodna, domača tla so nam sveta, čeprav je včasih moči dobiti iz njih skromen pridelek le v znoju svojega obraza ter z žulji na rokah.

Razumemo, da so potniki, ki dolgo časa niso videli domovine, poljubili domača tla, ko so vnovič stopili nanje. Razumemo, zakaj stoji napisano na Prešernovem nagrobnem spomeniku: Ena se tebi je želja spolnila, v zemlji domači da truplo leži. Umevamo tudi zgodbo o stari Šembilji, da: umreti ni mogla stara Sibila, da so ji donesli z doma prsti.

Koliko pesmi opeva lepe zemeljske koticke, koliko ljubezni je vezane na zemeljska tla!

Kakovost, sestav tál je velikega pomena za človeško življenje. Od vrste zemlje je odvisno, kje bomo gradili ljudska bivališča, naselbine, vasi, mesta: ondot, kjer so dani ugodnejši pogoji za življenje in zdravje. Zemlja ni povsod enako sestavljena. Pomislimo le na obširna močvirja v raznih deželah, na drugi strani pa na neskončne planjave suhega puščavskega peska v Sahari in drugod. Kaj je vzrok, da zemeljska tla niso enakomerno prstena, mastna, rodovitna?

Pred milijoni leti še ni bilo trdne zemeljske površine. Tedaj je vsa zemlja imela obliko velike, žareče-razbeljene krogle; le-ta se je bolj in bolj ohlajevala, zato strjevala v trdino, obstoječo iz kamenin, ter v morja. V sredini je zemeljska obla

še dandanes razbeljena in od vročine raztopljena. Primerjajmo zemljo z jabolkom! Strjena površina zemlje je le toliko debela kakor lupinica pri tem jabolku. Sedaj lahko razumemo, zakaj je še vedno toliko bruhajočih vulkanov ali ognjenikov, zakaj toliko potresov, pa tudi tolikšna množica toplih vrelcev in toplic.

Šele tekom dolgih vekov je rudninska, kamenasta zemeljska skorja pod vplivom solnčne pripeke, padavin, vetrov in ostalih prirodnih revolucij jela prhneti, drobiti se, mehčati se. Le ondot, kjer je bilo na razpolaganje dovolj vode in dovolj solnčne toplote, je nastala rodovitna prst, v kateri je pričelo uspevati rastlinje ter živalstvo. V pokrajinah najhujše solnčne pripeke, kjer ni bilo vode, se je zemeljska površina le drobila v pesek in prah, ne pa v plodna tla. Na zemeljskih polih pa, v krajih mraza in večnega ledu, prav tako ni bilo možnosti za razvijanje plodnih plasti.

Zemeljska tla so zdaj bolj, zdaj manj propustljiva za vodo in druge snovi. Propustljiva tla vsrkavajo vase vodo, pline razne soli, organske sestavine mrtvih trupel in rastlin, pa tudi mnogih bakterij. V zemlji je vedno prisotnega nekaj zraka, v njem pa kisika. Le-ta pospešuje razkrajanje snovi. Kjer v tla iztekajo razni odpadki, se ondot tekoča voda lahko pokvari ter vodi nato do raznih bolezni.

Peščena tla posebno dobro vsrkavajo organske odpadke, a jih vsled obilnega prisotnega kisika posebno naglo razkrajajo. Suha, peščena tla so zato zdravju ugodna. Škodljive so močvirne pokrajine. Voda je ondot slaba, primešane ima razne razpadajoče snovi; zrak nad močvirnimi kraji je poln vlage in ne vselej prijetnega vonja. V takšnih krajih živi mnogo mrčesa.

V vrhnjih plasteh prstene zemlje žive nekatere bolezenske kali: tetanusa (povzročajo smrtno nevarne mišične krče, če s prstjo zaidejo v rane), vrančnega prisada, gnojne bakterije itd. (Dalje prihodnjič.)

Mira:

Cuj, iz daljine . . .

*Čuj, iz daljine glasove neznane — — —
Vsa drhlím — — — Moja bedna mladost
jih sprejema kot lek na rane,
ki jih je žgala srca bridkost.
Žarki blesteči iz teme brstijo;
prelec radosti mi žubori —
v sladkih zvokih se pne v melodijo.
Moja se žalost več ne bori
s kruto prikaznijo črnega mraka — — —
Vabi me rož omamljivi opoj:
vere in nade, ljubezni in sreče — — —
Danes smehljam se: »Ves svet je moj!«*

A. L.:

Kadar dom kliče . . .

Povest iz naših dni.

(Nadaljevanje.)

Vsa vas se je pripravljala na žetev in vendar bi se morala prej še pripraviti na veliko slovesnost: novo mašo Mejačevega Lojza.

Kakor težka mora je ležalo nad ljudmi, da ni moglo do izraza pravo navdušenje. Nobeden izmed vaških fantov, novomašnikovih sorodnikov, ni dobil dopusta v garniziji; vse se je tiho pripravljalo na nekaj, česar ni nihče razumel. Od obljubljenih osem parov mlajev jih je bilo samo pet parov in

vendar so tekli že zadnji dnevi. Najtrdneje so besedo držala dekleta, ki so napletla ž: pet sto metrov vencev na farovškem podu. Tudi gospodinje so po shrambah skrivale svoje darove, ki pa tudi niso tako izpadli, kakor so bili v načrtu. Čudna tišina, ki je visela nad vsem, je razburjala tudi matere-gospodinje, da niso zmogle vsega. Do četrtega večera so imele donesti skupaj, da bi se zadnja dva dni še pripravilo, česar manjka. Pri Mejačevih so imeli itak premalo prostora; tudi novomašniška gostija se iz istega vzroka ne bi mogla vršiti na novomašnikovem domu. Ni kazalo drugega, kakor da se je oče Mejač zatekel h Klemenu, naj bi se vršila pod njegovim vezanim kozolcem. Prvič je ponosni Klemen takrat omenil svojega izgubljenega sina: »Ker jaz nisem dočakal tega veselja, ga uživaj vsaj ti!« in ni čakal zahvale, ampak je Mejaču obrnil hrbet, da ne bi videl sosed, koliko trpi pri tem priznanju.

Od četrtega dalje je morala žetev počivati; vse je pripravljalo za novo mašo, kajti v soboto dopoldne mora biti vse gotovo, ko se novomašnik pripelje. Mejačev dom je bil kakor pušljic; Klemenov kozolec kakor zelena uta; župnišče dostojanstveno resno; najlepša pa je bila cerkev, ki sprejme domačina — svečenika Gospodovega. Pa tudi vsa vas je bila tako praznična, kakor ob procesiji na Telovo. In vendar ni bilo tistega razpoloženja; vse je drhtelo v nekem čudnem pričakovanju, v silni negotovosti, v tihi bojznosti...

V soboto dopoldne proti deseti uri so zapeli zvonovi v zvoniku, ko se je voz z novomašnikom obrnil z velike ceste proti Brdu. Vsa vas se je zbrala pred cerkvijo, kjer je novomašnika čakal župnik in domači. In vsa vas se je zgrnila v cerkev, da prejme novomašniški blagoslov. Bled in nekoliko razburjen je stopil Lojze pred veliki oltar in roke so se mu vidno tresle, ko jih je razprostrl nad množico...

Takoj nato se je ljudstvo razšlo, Lojze pa je šel sredi med očetom in materjo na dom, da preživi zadnje popoldne med svojimi.

Tisto popoldne se je nepričakovano pojavil Korenov Nande. Ni mislil priti, — tako je pravil — pa so medicincem zadnjega in predzadnjega semestra namignili, — bil je Nande na Dunaju — da jih bodo v slučaju vojske pritegnili v sanitetno službo na bojnem polju. Vojska pa bo, prav za prav je že, saj je cesar Franc Jožef že včeraj izdal oklic »Mojim narodom«. Stari Koren je neverjetno zmajal z glavo, mati in Lenica sta zajokali, mlajši bratje in sestre pa so gledali samo in ničesar razumeli.

Nande je hotel še do Klemenovih in do župnika, kjer bo gotovo dobil tudi Lojzeta, ki bo zadnjo noč pred novo mašo prenočeval v župnišču. Oče Koren je hotel na vsak način Nandeta spremljati; ko se vrneti, naj bo pripravljena večerja, da Nande odide še z zadnjim vlakom. So pač resni časi...

Pri Klemenovih sta bili doma samo mati in Jerica in prav je bilo tako. Novica, ki jo je Nande prinesel, je bila dovolj resna in žalostna. Mati je zajokala pri misli na Jaka, izgubljenega sina, in Štefana, pa tudi na Smrtnikovega Franceta, ki je mislil poročiti Marijanico takoj v jeseni. In zdaj: vse drugače, ko drugi gospodarijo. — Jerica pa je jokala, krčevito jokala in ni hotela izpustiti Nandetove roke, ko je odhajal...

Stari in mladi Koren sta se ustavila pred župniščem, kjer so fantje baš postavljali slavlolik. Vstopila sta, da poiščeta župnika in Lojzeta. V zgornji sobi sta sedela v resnih pogovorih. Nemalo sta se začudila, ko sta zagledala Nandeta.

»Si vendar prišel na mojo novo mašo, Nande? Kako sem Ti hvaležen za Tvoje prijateljstvo!« je iskreno izpregovoril Lojze.

»Ne, prijatelj, zelo mi je žal, da ne bom zraven! Z zadnjim vlakom moram nazaj na svoje mesto. Rabili nas bodo. Vojska...« dalje ni govoril Nande.

Župnik je prikimal in stari Koren je urno vprašal: »Vi veste za to, gospod župnik, pa ste tako mirni?«

»Moram. Poleg cesarjevega manifesta, ki sem ga pravkar prejel, je tudi strog ukaz: ne razburjati ljudstva. In ker vem, da to pride samo po sebi, molčim...« je resno odvrnil župnik.

Beseda ni hotela teči med sicer tako dobrimi prijatelji; Korena sta se poslovila, da Nande zadnje ure preživi med svojimi. — Z večernim vlakom se je odpeljal; oče in Lenica sta ga spremila do postaje. Dvakrat po vrsti mu je Lenica segla v roko, dvakrat po vrsti ga je poljubila... Ali je brat razumel nemo naročilo?...

Svečano so zadoneli brdski zvonovi po dolini v nedeljo zjutraj, ko so dan pritrkavali. Skoro petdeset let ni bilo pri fari nove maše in danes bo. Iz vseh sosednjih farà so prihajali ljudje, saj pravijo, na novo mašo ni pre-daleč, pa naj se raztrgajo novi podplati. Cerkev je bila nabito polna, ko je prišel novomašnik v sprevedu, s križem v roki brez vsakega šopka. Odklonil ga je, ker so preresni časi. Ko so pevci odpeli staro, a vedno lepo »Novi mašnik, bod' pozdravljen!« je stopil na prižnico župnik Janez. Samo v par stavkih je govoril o novomašniški sreči, njegovem dostojanstvu in o sreči novomašnikovih staršev. Nadaljeval je o ljubezni do domovine in razgrnil velik list in pričel čitati cesarjev oklic, ki ga je poslal vsem narodom svoje države, naj jo ščitijo pred sovražniki in naj jim nobena žrtev ne bo prevelika, da jo ohranijo v slavnih zmagah, ki jih mora, ki jih bo izvojevalo avstrijsko orožje. — Ljudje, dasi so poslušali, niso ničesar razumeli, le eno jim je bilo jasno: vojska je. In v spomin so jim prišle vse stare zgodbe o vojskah, vse krvoločnosti in krutosti turških vojsk in pripovedovanja starih veteranov iz Radeckega časov; pa se jim je zdelo vse tako neverjetno in neznano. Prav v teh mislih jih je zalotil župnik Janez, ko je po prečitanem cesarjevem manifestu dodal: »Tudi naš novomašnik hoče kaj doprinesti za milo domovino; že včeraj se je prijavil v prostovoljno službo vojnega kurata.« Tedaj je zajokala Mejačeva mati; tolažila se je z mislijo, da Lojzetu, ker je duhovnik, ne bo treba na vojsko. In zdaj?...

Tiho in skoro žalostno se je vršila novomašniška gostija. Nič tistega veselja in ponosa, ki se ob takih prilikah razvname; sami pogovori o vojski, o dajatvah zanjo, o skrbih in žalosti, ki so s tem v zvezi.

Ali je bilo čudno, če so se gostje prav kmalu razšli?... Ko sta Klemen in Klemenovka šla proti domu, je mati večkrat pokašljala, potem pa hitro izpregovorila: »Lojze, ne gospod novomašnik me je vprašal, če smo — — če smo kaj zvedeli o Jaku — o našem Jaku in naj bi...« Dalje ni prišla; kakor nož so rezale besede iz očetovih ust: »Imamo samo enega, edinega sina in to je Štefan; zapomni si to!« In tisti večer ni več govoril.

5.

In res, nenadoma je planila vojska v sredo smejočih polj kakor divja zver; zasadila je svoje kremplje v zemljo in zakričala čez ves svet svoj: gorje!

Za trenutek je svetu zastal utrip srca, zastala kri po žilah. Za trenutek je zastal tudi utrip naše vasi. Kakor, če udari strela tik pred tabo in ti vzame pogled in zavest, tako je bilo. Možje so hodili tiste dni z resnimi obrazi, žene z žalostnimi očmi okoli...

Pa so minili tudi ti dnevi, zadnji dnevi doma in težko, pretežko slovo. Tiho je zopet ležala vasica med polji in vrtovi, tišje kot kdaj prej, kakor da posluša v daljavo, kjer se bojujejo njeni sinovi, vsi trdno navezani nanjo, na svoj dom, z najnežnejšimi srčnimi vlakni.

Klemenov Štefan je zadnji večer odšel še na pristavo, da se poslovil od svojih ljubljencev — konj. Poln žep sladkorja je vzel s seboj, vsakega je potrapljal po grivi, ko so se po vrsti naslanjali nanj ter je končno z globokim vzdihom odšel.

Ze je krenil proti domu, pa mu je zastala noga sredi pota in nekaj ga je sililo v nasprotno stran, navzdol proti Mihcu. Ali naj gre tja? Ali naj vpraša Katrico, če...

Rada sta se imela, četudi si tega nista še nikoli povedala. Da bi bili starši zadovoljni, to vé; pa to je še daleč... In če ga ne bo nazaj? Čemu delati dekletu težko srce? Ne, ne. Odločno se je obrnil proti domu.

Toda prav tedaj se je prikazala izza gozda Katrica v belem predpasniku. Počakal jo je.

»Do Marijanice moram,« je spregovorila nekako boječe.

»Potem imava pa isto pot,« je nerodno odvrnil. Nato pa je govoril o delu in žetvi in da ne ve, kako bodo doma zmogli; on in oba hlapca, da gredo, le oče in stari Miha ostaneta.

»O, seveda,« je Katrica spregovorila; kar pa naj bi pomenilo: ali mi nimaš ničesar drugega povedati?

Ob poti je stal križ; strela je pred leti ubila Klemenovega strica in nihče ne gre tod mimo, da bi ne zmolil očenaša za njegov dušni mir.

Tudi Štefan in Katrica sta postala in sklenila roke. Milo je gledal Križani na nju.

Hipoma je jok posilil Katrico in vsa se je tresla v ihtenju. Štefan si ni znal pomagati. »Katica — Katica, ne jokaj!« je bilo vse, kar je spravil iz sebe.

»Vsak dan — bom molila — za tebe, da se srečno vrneš,« je sunkoma in med plačem šepetala.

To je Štefana prevzelo. Ves mehak jo je prijel za roko in neznana sreča je zaplala po njem, da jo je mehko vprašal: »Katica, ali me imaš rada? Ali boš čakala name?«

Nič ni odgovorila, le glavo je naslonila na njegovo ramo, pa je vedel dovolj. Križani pa je bil priča njune tihe zaroke...

Ko sta molče šla dalje, se je Štefan sklonil in zagrabil perišče domače grude in jo zavožljaj v robec, da jo vzame s seboj...

Prav čisti čas se je Smrtnikov France prišel poslovit k Marijanici. Trdno se je držala, da bi je ne premagal jok. Z raznimi drobnimi spomini, ki mu jih je razložila po mizi, se je skušala obdržati v ravnovesju. O vojni poroki pa nista hoteli slišati ne mati, ne Marijanica. Brez poštene gostije in bale, kakor se spodobi, pač ne more od hiše, je rekla mati; Marijanica pa, da bi jo doma zdaj težko pogrešali.

»Z Bogom, France! Pa pogosto piši! Molila bom, da srečno prideš nazaj.« In še mati ga je pokrižala. Ko pa jo je v slovo ljubeče poljubil, ni mogla več zdržati; bridko j ezajokala in stekla iz hiše na vrt, kakor da se sramuje svojega ganotja...

* * *

Pa še eden je hodil tiste dni pri Klemenovih. Senca izgubljenega sina, čigar ime se nikoli ni imenovalo. Pa vendar je bil spomin nanj tu in se ni dal prepoditi.

Oče je hodil s temnim obrazom okoli. Moj Bog, Štefana je bilo treba dati, ki je toliko obetal za dom! In če pade, edinec?

Ali je res edinec? Kaj nima še enega sina, ki ga je tako spominjal na mater?

(Dalje prihodnjič.)

Odgovori na pisma.

(Pomenki z gospo Selmo.)

Dušica. Prav lepa hvala za velikonočna voščila! Pridna si bila, da si bila že takoj med prvimi. Obe poslani pismi prav dobro razumem in tudi sočuvstvujem s Teboj, vendar moram kot ob strani stoječ opazovalec reči: Edino prav, da je tako prišlo! — Morda se Ti čudno zdi, da tako naravnost rečem, res pa je kljub temu. — Kolikor Te poznam iz Tvoje preteklosti, moram reči, da ves čas že — tudi doli — nosiš srce kakor na dlani. Vsaka sapica razburka njegovo površje. In vendar je ono vzvišeno in sveto čustvo, ki mu pravimo ljubezen, vse kaj drugega kot viharno zvalovanje naše čutnosti. Kakor pognamem iz obeh pisem, je tu šlo samo za to. Dokaz za to so tudi vsi številni citati iz Prešerna in drugod. Zdi se mi, da o vseh svojih čustvih vendar lahko, da najlažje govorimo sami, če so res globoka in istinita, ne pa, da bi se v nekaki zadregi zatekali k pesnikom. Kje je potem osebna toplota in resničnost? Ali na to nisi nikoli mislila? — Tvoj korak, da si odšla, odločno odobravam. Zdaj boš šele zaživela pravo svoje lepo življenje. Zato Ti svetujem, da opustiš vsakršno dopisovanje, saj ne vodi do nobenega smotra! Oprimi se dela tudi z mislimi in lažje Ti bo! Ne skušaj nikjer vzbujati ljubezni, saj pride sama in vsa, kolikor Ti je je Bog namenil. Obdala Te bo čisto nova sreča, ko odrineš iz središča sebe in zvesto delaš za druge. Nikoli ne sanjaj o tem, kako bi bilo, če..., ampak le: kako bo, ker... Upam, da Te nisem izdala! Piši prav kmalu, da ostaneva v stalnem stiku! Izroči vso zadevo božji Mamici in svoji, ki z nebes gleda na Tvoje boje in Ti jih pomaga bojevati! Lep pozdrav!

Stanislava. Zelim Ti prav, iskreno bogatega božjega blagoslova v novem stanu in novem domu. Tako lepo opišeš svoj domek, da je skromen in da nima nobenega izobilja, ampak samo, kar je potrebno. Glej, tudi nazareška družinica ni imela drugega in vendar, kolikola sreča je vladala v njej. Tudi sveti Jožef je bil delavec, kakor je Tvoj mož in Marija je opravljala vsak dan ista dela, kakor jih opravljaš Ti. Prav srčno Ti želim, da bi tudi Tvoji otroci, ki Ti jih bo Bog dal, sličili malemu Jezusčku. — Seveda me bo vselej veselilo, kadarkoli mi boš pisala. Srčen pozdrav!

Zvesta. Prav lepa hvala Tebi in Tvojim malim, kakor tudi b. punčkam za pozdrave in godovna voščila. Tako se Ti torej godi? Le zvesto vztrajaj na svojem mestu, pa naj

pride karkoli! Tvoje male Ti bodo hvaležne. Kmalu se zopet oglasi! Pozdrav!

Nežika. Prav, da si prišla k nam! Skupaj se bolj lahko pomenimo, kaj-ne? Glede Tvojega bodočega poklica se bo pa treba kmalu odločiti, sicer boš prestara. Prvi pogoj je zdravje, kakor za vsak drug poklic. Ker praviš, da imaš katar, se moraš pač prej popolnoma pozdraviti, preden misliš na kaj drugega. Seveda pa se moraš tudi doma sporazumeti, da bo vse prav. Tudi g. župnika boš morala obvestiti, ker boš potrebovala njegovo izpričevalo. Kolikor povzamem iz Tvojega pisma, ni družinskih ovir. Seveda pa moraš v prvi vrsti vso zadevo izročiti v božje roke in prositi razsvetljenja od zgoraj. Tudi jaz se Te bom spomnila v molitvi. Kako boš uredila, mi pa kmalu sporoči! Pozdrav!

M. T. Z. Zakaj vendar nisi že prej pisala, ker si tako rada med nami? Prav lepo je to, da tako ljubiš svoj dom in bratu pomagaš. Prvo pa je, da se pozdraviš! Priloženo pismo sem oddala g. zdravniku; le v zdravniškem kotičku išči odgovor. — Seveda Ti mora biti dolgčas, če ni nikakega društva. Le potrudi se, da ga oživotvoriš! Morebiti dobiš odkod kako navodilo? — Prihodnjič pa le napiši daljše pismo! Pozdravljena in Bog Te živi!

Trpeča. Revica, iskreno sočuvstvujem s Teboj v Tvoji boleznici. Seveda sem oddala pismo g. zdravniku in boš gotovo dobila odgovor. Teško pa je reči, kaj naj bi storila. Seveda se moraš varovati vsakega napora, da se ne boš znojila, potem pa tudi vsakega prepriha in prehlada. Rada Ti verjamem, da Ti je ta trajna pažnja odveč, a treba je tako. Drugo pa je, da se skušaš okrepiti. Ali prenesesh surovo maslo in med? In pa mleko in jajca? Nekoč, morebiti v Tvojih letih, sem tudi jaz trpela na popolni oslabelosti; z zgornjimi sredstvi pa sem se zopet okrepila. Poskusi, pa mi večkrat poročaj, kako Ti je! Lep pozdrav!

Srečen Tonček. Vidiš, s Teboj je pa tako le: hočeš in nočeš. In to vse hkrati! — Preden postanemo vzor drugim, moramo sebi poiskati vzor, za katerim potem stremimo. Vzor, lep, vzvišen, ki ne ugaja toliko našim čustvom, kakor našemu treznemu presodku. Potem pa: tako in nič drugače! Narava pa se mora ukloniti; ne pa jo šele izpraševati: zakaj si taka? Narava premnogokrat in zlasti v pozitivnem smislu vse drugače hoče kot pa naš razum in naše spoznanje. In prav zato: zatajevanje, premagovanje, samoodpoved, če hočeš: križi in težave vsak dan. — Lepe besede so potrpežljive in se rade zmaknejo z jezika, a kaj imamo od njih? Trenutno sladkost, kot otrok, ki je obližnil sladkorček. — Ali ne bi hotela enkrat tako govoriti v pisnu, kakor se pomenimo resnično med sabo?

— Z belimi klobučki in črnimi pajčolani pa ni pri meni nič. Pajčolana še ni bilo na moji glavi, odkar sem iz samostana, kjer smo gojenke hodile molit pred izpostavljenno Najsvetejše z belimi pajčolani na glavi; a od tedaj je že nekaj let... Ime si sama izpremenil, če hočeš. — Če je Tvoja naloga zdaj končana? Kako neki? Saj si jo šele pričela! Pozdravljena!

Boleslava I. To si Ti, ona je pa druga. — Tudi meni se ne izpolni prav nobena reč, če si jo samo izmislim, potem pa čakam, da drugi delajo na njeni uresničitvi. Jaz Te prav dobro razumem: hočeš nekaj, pa sama ne veš kaj in si izbereš kakor preračunano nekaj takega, kar se v danih razmerah doseči ne da. Pazno prečitaj vse, kar ima »Vigred« pod »Moj poklic« in uvažuj zlasti tretjo točko za izbero poklica! To namreč velja za vse okoliščine. — Za stanovanje in hrano pa je vedno težava, kakor si tudi sama izkusila, ko si iskala. Žal, da nimamo primernega zavoda, ki bi sprejemal tudi take, ki niso stalne gojenke. — Ako Ti ne morem odgovoriti tako obširno, kakor si želiš, ker dvajset drugih prav tako čaka na odgovor, kakor Ti, ni treba potem pisati, da me ne zanima. To me žali prav res; lahko si se sama prepričala, da to ni res. Sicer pa, kakor veš! Po-zdrav!

Pozna cvetka. Le nič hvale! Zato pa smo na svetu, da drug drugemu pomagamo. Kar sem Ti že večkrat rekla, poudarjam danes zopet: le ne razglablajti preteklosti in ne staviti zlatih gradov v oblake za prihodnost! Lepo položiva vsak dan sproti v dobrotne božje roke in bo prav! In še nekaj: za moje padce ni nihče kriv, kakor moja lastna volja.

Res, da razne prilike pospešujejo le-te, a če se resno potrudim, bo z božjo pomočjo že šlo. — V Dečjem domu je vse lepo urejeno za dojenčke. Snaga, red in vsa oskrba so prvovrstni. — Glede Tvojega zdravja pa se ne smeš vznemirjati! Zdravniških navodil se je treba držati in mnogo potrpeti. Tudi zdravniki ne znajo delati čudežev. — Za vsa voščila najprisrčnejša hvala in lep pozdrav! Piši še kaj!

Otožni cvet. To pot je pa pismo prej prišlo do mene. Veseli me, da se Tvoj delokrog v novem kraju tako lepo ureja in da si zadovoljna. Le skrbim, da prideš po uradnih urah mnogo na zrak, da se Ti zdravje okrepi! Torej tako pridno si nabirala nove naročnice? Ali si se prislužila tudi nagrado? Le večkrat se oglašaj!

Proseča. Odgovor dobiš v zdravnikovem kotičku.

Marija. Glej, glej, kod pa Tebe veter nosi? Ali že imaš službo? In si se že vpisala v Društvo slovenskih deklet? To je važno, da imaš vsaj kaj razvedrila med domačimi ljudmi. — Odkrito povedano: meni se prav zdi, da si odšla. Če ni v tolikem času prišlo do odkritosti, koliko časa pa naj še čakaš? Pozabila, verjamem, da ne boš tako hitro, a čas in delo bosta vse premagala. — Pogosto se oglašaj, da vem, kako se Ti godi v novem kraju.

Konstancija. Srčna hvala za voščila.

Samo še to številko pošljemo onim, ki naročnino še niso poravnali.

Rožni dom

T. F.:

Izletniki iz Rožnega doma.

Lansko poletje je bilo, ko so se Stana in Zinka in France, pa še nekaj njunih prijateljic in bratovih prijateljev zgovorili, da za dva ali tri dni odidejo v gore.

Nekoliko več hrupa in dela je bilo že v Rožnem domu, preden je bilo vse pripravljeno za odhod. Mama je spekla štruco rženega kruha, ker beli bi se na dolgi turi preveč posušil. Pa jo je še skrbelo, da bodo otroci lačni, ko ona tri dni ne bo mogla skrbeti zanje in jim je spekla za na pot še kos teletine. To ima namreč posebno France rad, on kot navdušen planinec ima namreč že precej

vaje, kako se polnijo nahrbtniki, in zato so ga ubogali, ko je svetoval in povedal, da šunka in salama in slično v gorah preveč žeja. Za žejo pa so vzeli s seboj steklenico črne kave, nekaj limon, sladkor v kockah in kisle sladkorčke. Zmagali so s svojim predlogom tudi fantje, kateri so vedeli, da mora biti po hudem naporu in vročini pred vsaktero drugo pijačo kozarček sadjevca, čeprav pravi planinci sicer ne pijejo opojnih pijač. Niso pa zmagala dekleta, katere so hotele zamahiti luknje v nahrbtniku s sladkarijami in močnatimi jedmi. France je dejal, da nikakor ne hodijo v gore zato, da bi se gredoč v hrib potili pod težkimi nahrbtniki in bi iste na vrhu praznili, namesto

da bi uživali razgled. Komur je izlet samo pojedina, naj ostane kar doma. V nahrbtnike pa so dali še pelerine: rabili jih bodo, če jih med potjo zaloti dež in za odejo v planinski koči. One deklice, ki niso imele gorskih čevljev, so obule kar navadne, vendar z nizkimi petami; navzdol bi v visokih petah zelo težko hodile in Zinka se še tudi spominja, kako jih je predlanskim pustila v gorah.

Potem pa so šli: po prašni cesti skozi gorenjske vasice, med travniki in njivami, dokler niso v senčnatem gozdu zavili navkreber. Vesela beseda in lepa pesem sta se vrstili; pa je bila pot čimdalje bolj strma in so bili potniki bolj in bolj tihi: le okovane palice so pele svojo pesem in tu ali tam se je ptič spreletel od veje na vejo. Ker pot ni bila prav nič nevarna in ker se niso bali, da bi se jim kdo zgubil, niso hodili v strogo sklenjeni družbi. Kdor je bil slabši pešec pa je — naravno — nekoliko zaostal.

In kmalu se je zgodilo tako, da so bili fantje za nekaj minut spredaj. Pa jim dekleta tega niso prav nič zamerila; slišalo se je namreč do njihovih vrst, da se oni tam spredaj, katere pot ni skoraj nič utrujala, izvrstno zabavajo. Stana in njene tovarišice niso prav nič tiste sorte, da bi bile srečne in vesele le tedaj, če jim dvori cel roj moških. Nasprotno: celo neprijetno jim je v družbi, kjer jih smatrajo za fine stvarce iz porcelana ali sladkorčka in jim zato strežejo na desno levo; prav tako neprijetno, kakor tudi zaničujejo one mladeniče, ki hočejo z njimi občevati preveč prosto in tovariško. S finim ženskim instinktom podzavestno čutijo in spoznajo vsakega pravega viteškega tovariša in tudi rade sprejmejo in so hvaležne za vsako pozornost, katere jim izkazujejo kot tovarišicam, sestram.

Zakaj bi si dobri znanci iz doline ne bili en dan pravi tovariši v lepem planinskem svetu? Pa kakor Stana vselej, če le sluti nevarnost, že išče z očmi brata Franceta in prosi pomoči in varstva, tako sili fante prisotnost sester in znanck, da so dostojni in dobri. Ko je Stana po onem kratkem počitku, med katerim so južinali, pobrala vse papirje in druga znamenja

njihove navzočnosti, so tudi fantje pozabili razbiti prazno steklenico ali jo na pol zabiti v zemljo. Ko so se zvečer greli ob peči v planinski koči, ni nihče vrezal svojega imena v mizo ali se podpisal na steno, pač pa vsi v knjigo za tujce. Ondi pa popolnoma resno in pravilno; Bog ve, kdo bo za njimi listal po knjigi in si ustvarjal sodbo po opazkah v rubrikah »Poklic« in »Odkod in kam«. Dokler so tudi drugi gostje pokonci, so bili naši ljudje prav židane volje in so zapeli marsikakšno lepo pesem; kakor hitro pa so drugi odšli počivat, so utihnili tudi naši znanci in privoščili mir trudnim sopotnikom.

Ko so drugo jutro naši planinci s cvetkami v gumbnicah in še v nahrbtnikih (pa cvetja oni nikdar ne natrgajo za cele klaje!) odhajali dalje, je bilo vsem ostalim dolgčas po mirnih in prijaznih turistih iz Rožnega doma.

Gospodinjstvo.

V vročem poletnem času nam suh kruh brez vsakršnega priboljška nič kaj ne gre v slast. Naše vrle podeželske gospodinje skrbje že pozimi, da imajo v poletnem času za kosce, ženjce, mlatiče in druge delavce kak prigrizek, kot je prekajena svinjina, klobase, posušena ali papricirana slanina itd. V delavski in meščanski družini pa je bolj v navadi kruh, pomazan s presnim maslom, smetano ali marmelado.

Razumljivo je, da prigrizek, kot ga pripravljajo podeželske gospodinje, že od vročine povzročeno žejo še umetno povečava. Da je zato treba preskrbeti tudi primerno količino pijače, seveda alkoholne, je samo ob sebi umevno. (Kakšne pijače naj preskrbi gospodinja delavcem, je navodilo v »Vigredi« št. 8, leto 1929.)

Da bi se tudi v tem pogledu v naših gospodinjstvih obrnilo na bolje, podajemo v naslednjem nekaj navodil, kako vsaka gospodinja sama in ob vsakem času lahko pripravi h kruhu prigrizek, ki je redilnejši, cenejši in prijetno osvežujočega okusa. Zato tudi ne povzroča take žeje kot klobasa, meso itd.

1. En liter svežega sira, $\frac{1}{4}$ l kisle smetane, žlico prav drobno zrezanega drobnjaka, zelenega peteršilja in čebule, malo soli — če hočeš, še kumne — dobro premešaj, da bo kot gosta kaša. S to zmesjo namaži kruhove rezine, za prst debelo narezane.

2. Par lepih paradiznikov prereži, izloči pečke in kar je tekočega, ostalo pa pretlači skozi sito. Prideni $\frac{1}{2}$ l svežega sira, par žlic

kisle smetane ali presnega masla, pol žlice drobno zrezane čebule, malo soli, vse skupaj dobro premešaj in namaži na kruh.

3. Presno maslo (poljubno količino) dobro vmešaj, prideni fino sesekljane mlade špinače, zelenega peteršilja, čebule, prav malo česna ter soli. Ko dobro premešaš, namaži na kruh.

Ako hočeš pripraviti tako namazane kruhove rezine za kako posebno priliko, jih po vrhu obloži in okraši še s trdo kuhanimi jajci, prekajeno svinjino ali klobaso. To napravi tako: Trdo kuhana jajca — rumenjaki in beljaki vsakega zase — prekajeno svinjino ali klobaso drobno zreži. Nato obloži že na mazane kruhove rezine tako, da obložiš en del z zrezanim beljakom, en del z rumenjaki, en del s svinjino itd. Ali pa: Koleček beljaka položi na kruhovo rezino, v sredo koleščka deni drobno zrezane svinjine, okrog pa zopet razvrsti rumenjaki, svinjino in beljaki. — Kruh narežemo na primerno velike in za prst debele rezine. Okusnejši je za to črn ali ržen kruh, nego iz pšenične moke.

Lanska »Vigred« št. 5, stran 140, je pisala, kako važno mesto zavzema v naši prehrani zelenjad, zlasti sirova (nekuhana). Zato pogledjmo, kako bomo pripravili za solato špinačo in špargeljne.

Špinača kot solata. Mlado špinačo zreži na drobne rezance, prideni soli, vinskega ali sadnega kisa in olja ter dobro zmešaj. Po vrhu potresi drobno zrezana trdo kuhana jajca ali svežega sira in daj takoj na mizo. — Tako pripravljena špinača je zelo redilna in jo zlasti slabotnim priporočamo.

Špargeljnova solata. Ostrži špargeljnom trdo kožo, zreži jih na tanke koleščke — vršički naj ostanejo celi — in deni v skledo. Prideni vinskega ali sadnega kisa, soli, malo drobno zrezane čebule, česna ali drobnjaka, zmešaj in solata je gotova.

V novejšem času se v kuharski umetnosti čezdalje bolj uveljavljajo jedi v aspiku (žolici). V aspiku se pripravlja vseh vrst meso, jajca, zelenjad, sadje itd. Jedi v aspiku imajo tudi to prednost, da se ohranijo več dni, ako jih postavimo v hladen prostor ali na led. Zato so te jedi zlasti v poletnem času zelo priljubljene. Priprava je prav enostavna.

Poglejmo najprej, kako raztopimo gelatino. (Gelatino dobimo v drogeriji, 1 dkg stane 1 Din. Dobi se prozorna in v rdeči barvi.) Gelatino deni v mrzlo vodo. Ko se malo razmoči, to vodo odlij in zopet prilij malo mrzle vode ter postavi posodo na toplo, da se gelatina raztopi. Bolj enakomerno se raztopi, če postaviš posodo z gelatino vred v drugo večjo posodo, ki je do polovice napolnjena z vrel vodo.

Aspik iz mesnih ostankov. V $1\frac{1}{4}$ l vode naj počasi vre eno uro $\frac{1}{2}$ kg govejih kosti, peteršilj, zelena, lorberjev listič in druge dišave. Ko neha vreti, poberi maščobo z vrha in precedi. Nato prideni sok od pol limone

ali pol kozarca vina in $\frac{1}{2}$ kg drobno zrezanih mesnih ostankov, kuhanih ali pečenih. Ko je zmes še topla, prideni 12 listov raztopljen gelatine, zmešaj in deni v primerno velik model ter postavi na hladno, da se strdi. Kadar aspik hočeš dati na mizo, vtakni model za trenutek v vročo vodo in ga potem obrni na krožnik. Okrog naloži v kupčih pese, drobno ali v zvezdice zrezana trdo kuhana jajca, zelenega peteršilja ali kake druge zelene listke, kisle kumarce itd.

Jajca v vinskem aspiku. V 1 liter vina deni 15 do 20 dkg sladkorja, od pol limone ali oranže sok in pusti, da zavre. Ko se malo ohladi, prideni 12 listov raztopljen gelatine in vlij v model za prst na debelo. Ko se to strdi, položi na aspik na krlhje zrezana trdo kuhana jajca, nato vlij zopet aspika, pusti, da se na hladnem strdi.

Jabolčna jed. $\frac{1}{2}$ kg kislih in olupljenih jabolčk deni v lonec, prilij $\frac{1}{2}$ l vode, 3 žlice sladkorja ter kuhaj, da se jabolka zmečajo, nakar jih pretlači skozi sito. Prideni od pol limone sok, 2 žlici vina ali kakega likerja, drobno zrezane limonove lupine, 6 listov raztopljen gelatine in deni v model, ki ga poprej namaži z namiznim oljem. Pusti, da se strdi.

Ali ste že poravnali naročnino?

Vrt.

Lončne cvetlice. (Nadaljevanje.) Med skromne in žilave, pa zelo priljubljene cvetlice prištevamo tudi rožmarin. Ze stari Grki so poznali rožmarin in ga opevali kot simbol sreče. Tudi iz naše slovenske pesmi dehti rožmarin — naj bo zelen al' pa suh.

Rožmarin smo dobili iz južnih krajev, zato zahteva v poletnem času mnogo solnca. Prezimi pa kjerkoli, da je le zavarovan pred mrazom.

Kala ali »škarnicelj« — pod tem imenom je pri nas ta zanimiva rastlina najbolj znana — je močvirna tropična rastlina. Ako jo skrbno gojimo, cvete pozimi ali zgodaj spomladi. Novejša vrsta z belo pegastimi listi pa cvete poleti, a počiva pozimi.

Ko kala odcvete in neha rasti, jo zalivamo vedno bolj po malem. Ko listje orumeni, prenehajmo z zalivanjem, lonec z gomolji pa pustimo na solncu. Rastlina naj par mesecev počiva.

V juniju ali juliju, preden prično gomolji znova poganjati, jih presadimo v novo, dobro pregnojeno zemljo. Pri presajanju je paziti, da gomoljev ne sadimo pregloboko v lonec.

Kala, čeprav močvirna rastlina, potrebuje veliko solnca in vode (večkrat gnojnice), če hočemo imeti lepe močne rastline s krasnimi cveti. — Kalo razmnožujemo z malimi gomolji, ki jih odtrgamo od starejših gomoljev.

Krizantemo pač vsakdo dobro pozna. Krizantema je tista cvetlica, ki jo vse poletje tako skrbno gojimo, da o Vseh svetih okrasimo z njo grobove naših dragih.

Nad 1000 vrst krizantem poznajo vrtnarji. Vse pa prekaša velikocvetna krizantema, ki je doma s Kitajske. V vseh mogočih barvah se odražajo velike cvetne glavice z dolgimi jezičastimi cvetnimi listi, ki so nakodrani navznoter ali navzven. Seveda znajo rastline s takimi cveti vzgojiti le izkušeni vrtnarji. V domačem vrtnarstvu so se pa bolj uveljavile enostavne drobnocvetoče krizanteme, ki so manj občutljive nego polnocvetne.

Pa pogledjmo, kako bi gojili velikocvetno krizantemo. Razmnožujemo jo s potaknjenci, in sicer pozimi, ko neha cveteti in poleti v juniju. Pozimi vzamemo za potaknjence le poganjke, ki vzbrste iz zemlje. Poleti pa vzamemo za potaknjence vršičke mladih rastlin. Iz poletnih potaknjencev vzgojimo enostebelne rastline, ki razvijejo le po en krasen, zelo velik cvet.

Potaknjence, približno en prst dolge, potaknemo v peščeno, močno gnojno zemljo, po več v eno posodo. Ko se dobro ukoreninijo, jih presadimo posamič v majhne lonce.

Če krizanteme prav gojimo, zelo hitro rastejo. V majhnih posodah jim postane kmalu pretensno, zopet jih je treba presaditi v večje posode in primesati dobre prsti, pomešane s kurjeki. Treba je zelo paziti, da rastlinam v loncih nikoli ne manjka vlage. Večkrat jih zalijmo z gnojnico. Najbolj ugaja krizantemi, če jo čez poletje z loncem vred vsadimo na vrt na solnčni legi. Ko se v jeseni razvije v cvetno popje, jo vzamemo ven. Varujmo jo prepriha. Ko odcvete, jo obrežimo do tal, da dobimo čvrste poganjke, ki na spomlad vzbrste iz zemlje.

Vprašanja iz zdravstva.

Odgovarja dr. M. Justin.

M. B. »Božjast«. Vaš fant po popisu njegove bolezni morda le ni božjasten in če ni v družini daleč nazaj takih slučajev in sta oče in mati, zlasti pa če ni fant včasih zadobil kak hud udarec na glavo bodisi s padcem ali udarom, potem bodite le mirni. Vzrok tej onestvesti morda tiči drugod. Morda je slabokrven, morda živčno preveč nežen, morda gliste ali pa je hrana, ki mu ni prijala, povzročala v črevih krče, ki velikokrat kaj sličnega omotici povzročajo. So tudi neke vrste živčnih obolenj in duševnih anomalij, kjer človek za trenutek izgubi zavest, postane odsotnega duha in slično. Natančno bi Vam specialist za živčne bolezni mogel po preiskavi bolnikovi raztolmačiti slučaj. Da mora vojak biti zdrav, se razume, in božjastni fantje se ne sprejemajo v vojake.

Praserje: M. Gr. Prašek za uho? Moram vedeti, kakšne znake ušesnega obolenja imate. potem bi Vam mogel odgovoriti.

Cvetana K. Obtok krvi je pri Vas silno spremenljiv in dostopen vtisom od zunaj, bodisi od hrane, dela ali pa tudi duševnega razpoloženja. Zivce in srce bi bilo treba malo natančneje preštudirati, na vsak način pa branje Vašim očem gotovo škoduje, zlasti če preveč čitate. Vina nikar ne pijte.

Helena. Iz Vašega popisa sprevidim, da ste morda res v onih »nevarnih« letih, takozvanem klimakteriju, in če je srce v redu, bo to prešlo, sicer bi bilo pa dobro morda le govoriti še s specialistom za ženske bolezni.

Klic vpijoče v puščavi. Ali je Vaše srce v redu. Ste se li dali pregledati tudi rentgenološko? Iz tega izvida bi se dalo potem kaj svetovati.

J. Š., Sv. Vid. Na vsak način je treba, da Vas zdravnik, ki mu zaupate, preišče in Vam bo svetoval po svoji najboljši vesti. Po opisu ste morda bolni na srcu, morda tudi v pljučih ni vse v redu. Ne čakajte, da ne bo prepozno.

Vigrednica Ziri. Kakor popisujete svoje bolečine v križu in one ob začetku periode, to ni nič nevarnega in živite mirno, brez skrbi. Precejšen odstotek deklet in žena ima te bolečine in jih nosijo mirno, ena lažje, druga težje — vse pa jih prenese. Če kdaj malo bolj poležite in se držite toplo po telesu, kar je najlažje v postelji, Vam bo to dobro delo.

F. B. Gošči lasje in dolgi so kras vsaki ženski osebi. Čistoča glave in las veliko pripomore, da ostanejo isti zdravi. Včasih pa gostih las ni mogoče doseči z nobenim sredstvom. Držite glavo in lase vedno čiste in suhe pa bo najbolje. Tudi sonce naj ima vedno dostop k njim, ne bo slabo za nje.

Pavla M. v Dr. Vroča glava velikokrat nastane ob intenzivnem učenju, posebno če je zraven še precej skrbi. Če pa skrb odpade in se človek uči z veseljem, pa včasih odpade vroča glava. Poskusite.

Terezika T. Vaša bolezen ni nobena nevarna bolezen. Težko ne smete delati in slanih stvari in začimb v njih ne preveč zauživati. Če boste bolj počivali, se Vam bo tudi stanje z belim perilom poboljšalo. Dobre volje pa le ostanite, prav imate. Če bi pa Vi glavo klonili, bi Vam bilo pa še huje.

M. T. v L. Kdor ima srčno napako, ima to velikokrat vsled obtoka krvi, ki je pri srčnih napakah drugačen kot pri zdravih ljudeh, roke oz. noge pomodrijo in so hladne, tudi ustnice se na isti način pokažejo. Seveda tak bolnik ne sme hitro hoditi, zlasti ne v hrib ali po stopnicah, tudi se hitro ustrašite, seveda, to je v zvezi z Vašo boleznijo. Alkohola in kave le nikar, delajte pa toliko in z dobro voljo, kar morete, ko čutite, da Vam srce začne biti, tedaj ste že prekoračili mero. Dokler imate perilo v redu, je tudi še srce primerno močno. Pomodrelost rok in nog boste morali kar imeti, to je v zvezi z boleznijo in dokler se boste ravnali po tem, da ne boste pretiravali z

delom, hojo in da boste dobre volje, tako dolgo boste imeli stanje zadovoljivo in lahko živite 90 let, seveda drugače kot zdravi ljudje. Le glavo pokonci!

Trpeča. Svetujem Vam solnčne kopeli, in sicer sistematične, kakor so predpisane, začenši s 5 minutami, in to prvič samo zga,

nato vsak dan 5 minut več in vedno več dela telesa solncu izpostavljati, ležeč na topli deski in obračajoč se ondi na vse plati. V neki številki »Vigredi« so te solnčne kopeli že popisane. Poročajte čez 3 mesece o uspehu. In to delajte vsako leto, dokler se ne pozdravite.

Okno v svet

Eno najbolj zanimivih podjetij v lepem Zürichu v Švici je Marthahof, postavljen pod zavetje Lazarjeve sestre Marte, ki je tolikokrat gostoljubno stregla samemu Odrješniku. Imenuje se bazar in je nekakšna matica vseh številnih bazarjev širom Švice, ki so jih od l. 1894 dalje začele ustanovljati švicarske žene. Ta bazar ni restavracija, kajti ljudje lahko v njem počijejo, berejo, ženske pletejo, ne da bi morali naročiti jed ali pijačo. Tudi ni morda društvena soba, kajti nihče ne sestavlja članskega imenika in vsak brez razlike sme priti semkaj. Niti dobrodelno društvo ni in nihče ti ne zastavlja vprašanj, ako vstopiš. Kaj pa potem je takle bazar? Marthahof je prijetno javno počivališče, kjer lahko dobiš tudi dobre kave, če hočeš in kjer je vsaka napitnina prepovedana. Če si delavec, si lahko s seboj prineseš svoje kosilo in ga tu mirno použiješ ali pa po kosilu sedeš v zložen naslonjač in prebereš časopis ali pa pokramljaš s tovariši, ne da bi te kdo vprašal, kaj boš naročil. Marthahof se je tako priljubil, da so ga kmalu morali razširiti in tudi začeli kuhati ceneno hrano. Sprva so kasirali 20 frankov na dan, danes pa že 11.000 frankov (121.000)! Danes vodijo žene že 15 velikih bazarjev, za dijake pa še posebne. Dobička ne iščejo. Kar pa le ostane prebitka, ga pa uporabijo za nakup novih živil, posode, stolov in miz ter za plače kuharic in natakarc.

Bazari so torej podobni našim ljudskim kuhinjam ali pa francoskim »Leonom« ali angleškimi »Lyonom«, kakršnih je na tisoče po velikih mestih in kjer za majhen denar dobiš dobro hrano. Začetnica švicarskih bazarov je zdravnica Orelli. Videla je uboge bolehné otročiče pijancev in hotela zlo izpuliti s korenino. Piti se ljudje navadijo ponajveč takrat, če so piti prisiljeni in to so skoraj po vseh restavracijah. Zato dajmo ljudem priliko, da lahko pokosijo ne da bi morali vase vlivati alkohol, da se mirno spočijejo in uporabijo svoj pičli odmor. Njena misel se je izvrstno obnesla in danes je Zürich ponosen na svoje bazare in ponosno so v delu osivele švicarske žene na svoje podjetje, ki je tekom tridesetih let rodilo tako lepe uspehe.

Ako ljudje vidijo nenavadno lepo delo in njegovega mojstra hvalijo, se večkrat zgodi, da se prav mojster tej hvali najbolj čudi, češ

to bi bil gotovo vsakdo naredil, ako bi prišel v moj položaj. Tako se je otrsela hvale tudi gospa Dora Booth, ko ji je avstralska vlada te dni izrekla zahvalo za njeno veliko dobrodelnost, ki jo je naklonila belcem in zamorcem ob reki Bulolo na Novi Gvineji.

Neki naseljenec med Papuanci se je po vojni poročil s hišno in kupil malo posestvo. Toda sreče ni imel in zato je čez tri leta trdega a brezplodnega dela sklenil, da odide še on na zlata polja, ki so jih nedavno odkrili v Novi Gvineji. Zeni naroči, naj ga počaka pri svojih sorodnikih. Ona pa pravi: »Če je zate dobro v divji Gvineji med ljudožrci in mrzlicami, bo zame tudi.« Vlada pa ji ni dala dovoljenja. Zato se z možem odpeljeta na stari škuni kar brez dovoljenja. Neki trgovec jima posodi denarja za živila in orodje, a pot se jima je kaj malo spešila, ker ni bilo dobiti nosačev za v notranjost dežele. Sama sta si pomagala, kolikor je šlo, a končno pošlje Dora moža naprej, da bi pravočasno zabilkoličke in si takoj prisvojil kos zlatonosne zemlje, ona pa bo z vso prtljago čim prej prišla za njim.

Nekega dne dospe v vas ljudožrcev, ki ji pokažejo svoj grozni obed. Vendar pa mora ostati v vasi več dni, ker so se dosedanji nosači vrnili, novih pa dobiti ne more. Ponoči pa zasliši topot urnih nog, v šotor udro kanibali ter odneso vse, kar se je odnesti dalo. Kaj naj uboga ženska počne v takem položaju? Revolver stisne krepko v dlan in se pripravi, da svoje življenje drago proda. Tedaj pa stopi v šotor poglavar in ji smehljaje dopove, da roparji niso bili roparji, ampak novi nosači, katere ji je on preskrbel. No in zdaj je zopet šlo dan za dnem preko deročih potokov, kjer je včasih bredla vodo do pazduhe; zopet so lazili po majavih mostičih iz bambusa, in plezali po ostrih in strmih skalnih stezah in niso bile redke noči, ko je morala prenočevati do kože premočena pod milim nebom, dokler ni končno srečno dospela do svojega moža in dveh ali treh njegovih belih tovarišev.

Dolgo časa pa tudi tukaj nista imela sreče. Zlato na moževem polju je bilo tako neznančno, da se mu je bolj splačalo delati za plačo pri srečnejšem tovarišu. Žena pa se je pobrigala za kuho in vsak dan tudi črne do-

mačine učila, da so postali kar dostojni ljudje. Končno pa se je vendar tudi njima nasmehnila sreča in zadela sta na bogato zlato žilo ter prvo zlato rudo poslala dobremu trgovcu, da mu povrneto svoj dolg.

Nekega dne pa pride gospe Dori domačin povedati, da leži ob reki zamorec, ki je gotovo bolan. Hiti k njemu in takoj spozna, da ima drisko; začela se je velika kuga, ki je pobirala črne in bele rudarje brez razlike. Gospa Dora pa je za vse bolnike skrbela. Takoj je poslala nekaj delavcev na obalo po zdravila, drugim pa zapovedala, graditi novo barako za bolnico. Ko se je njen mož vrnil s pota, kamor je bil odšel iskat novih delavcev, je dobil svoj rudnik opuščen, gospo Doro pa sredi 50 bolnikov. Malo so zalegla njena povelja pri črncih, ker bili so brezsrčni in smatrali so

snago za nepotrebno. Le s težavo je zdravim ubranila, da niso bolnikom iz rok trgali hrane, češ, čemu bi tratili živež z ljudmi, ki so že zapisani smrti.

Tri mesece se je slabotna žena borila zoper kugo in ji iztrgala nemalo žrtev, 130 bolnikom bila mati, zdravnica in strežnica, delala zanje od petih zjutraj do polnoči, žrtvovala zanje vse zlato, kar ga je nakopal mož in bila blizu na tem, da žrtvuje zanje tudi svoje življenje. Po pravici se ji torej vlada zahvaljuje in prav je, da je njeno junaško nebežnost sporočila tudi Društvu narodov.

**Pridobivajte noviš naročnic!
V vsako hišo Vigred!**

Dobre knjige

Vodnik po ljubljanskih pokopališčih, sestavil Marko Bajuk. Cena 8 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Z »Vodnikom« bo mogla mladina dobiti vpogled v veliko število onih velezaslužnih mož, ki so gradili in pripravljali naš narodni prehod na prosvetnem, umetniškem, gospodarskem in političnem polju. »Vodnik« bo opozoril še posebno na kulturo pokopališč, ki je izredno važnega vzgojnega pomena. »Vodnik« bo zlasti prav prišel šolskim izletnikom vseh šol, ki bodo prihajali v Ljubljano na izlete in ekskurzije. »Vodnik« pa ni sestavljen samo za šolsko mladino, temveč bo posegel po njem vsakdo, ki se zanima za slovensko kulturno zgodovino. V »Vodniku« so tudi načrti, ki olajšajo iskanje grobov.

Brackel: **Cirkuški otrok**. Roman. Ljudska knjiznica, 35. zvezek. V Ljubljani, 1929. Založila Jugoslovanska knjigarna. Str. 228. Cena vezani knjigi 42 Din, brošir. 28 Din. Romantične zgodbe pri modernih kritikih sicer niso več v posebni milosti, toda bero jih široke plasti ljudstva, zlasti pa še ženske vendarle najrajši. To nam izpričujejo tudi poročila vseh javnih knjižnic. In taka izrazita romantična zgodba je tudi navedeni najnovejši roman naše popularne »Ljudske knjižnice«. Roman, ki ga prepletajo burni

notranji in zunanji doživljaji, je tako napet, da ga nihče ne bo položil iz rok, dokler ni prebral zadnje strani. Prepričani smo zato, da je ustreglo založništvo s tem romanom prav številnim bralcem in bralkam, zaradi česar ga tudi mi toplo priporočamo. Zlasti dobrodošel bo ljudskim knjižnicam. Prevod je gladek, ima pa tudi vse druge že tolikokrat priznane prednosti naše Ljudske knjižnice.

Martin Andersen Nexö: **Proletarske novele**, Krekova knjižnica, 1 zv. Ljubljana 1930. Cena v prosti prodaji 24 Din broš., vez. pa 34 Din. Za člane Krekove knjižnice 16 Din. Ravnokar je izšla kot prva redna publikacija Krekove knjižnice zbirka najlepših novel velikega sodobnega pisatelja Martina Andersena Nexöja. Novele so vsebinsko tako svojevrstne ter zajete iz najbolj izrazitega proletarskega življenja, da je po pravici izraz najmočnejših in najbolj tvornih plasti človeštva: delavstva. Knjigo bi moral imeti in čitati vsakdo: Da mu zazveni v težkih urah življenja kot močna pesem vselega upanja, vere in optimizma v boljšo bodočnost. — Knjigo odlikuje prikupna zunanja oprema in vzoren prevod. Jezik in slog je lahek — saj to je ravno znak dobrega pisatelja, — da jo bo s pridom lahko čital vsakdo.

Storite svojo dolžnost, da ne bo treba lista ustavljati!

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Poženel Zora.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Pri nakupu šivalnih strojev
ne glejte na ceno, temveč na
najboljšo znamko — in to je
»PFAFF«!

PFAFF - ŠIVALNE STROJE

za rodbino, obrt in industrijo ter z večletno garan-
cijo kupite ugodno in tudi na obroke pri tvrdki

IGNJIVOK, LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Podružnici: CELJE, NOVO MESTO - Pouk v vезenju brezplačen

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Najbolje urejena:
tiskarna
knjigoveznica
klišarna
kamen-, offsettisk
bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**NAJMODERNEJŠA
GRAFIKA
JUGOSLAVIJE**

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri

VZAJEMNI ZA- VAROVALNICI

V LJUBLJANI,
Dunajska cesta 17

Podružnice:

Zagreb, Pejačevićev trg br. 15
Sarajevo, Vrbanja ulica br. 4
Celje, Breg šte. 33 - > > >

10 zlatih pravil

1. Kupujem le Elida Shampoo	6. V poslednjo vodo za izmivanje iztisnem sok polovice limone (posebno priporočljivo za plave lase)
2. Vzemam polovico zavitka, kajti to je potrebna količina za dečjo frizuro	7. Lase skrbno posušim
3. Prašek popolnoma raztopim v mrzli vodi	8. Češem jih lahno, vendar skrbno
4. Lase temeljito umivam in krepko masiram lasišče	9. Potem zagotovo vem, da so lasje svilenkasto mehki in rahli
5. Skrbno izmivam peno s toplo vodo	10. Kupujem Elida Shampoo že za prihodnjic

Ako prijatelji občudujejo moje lase, seveda priporočam vedno le

ELIDA SHAMPOO